

2006

Ajuntament + Sostenible

30 Guies d'Educació ambiental

Ajuntament de Barcelona

La ciutat de Barcelona va aprovar l'any 2002 l'Agenda 21, el compromís ciutadà per la sostenibilitat, d'acord amb les orientacions de la Cimera de Nacions Unides de 1992. Es tracta de promoure un nou model de desenvolupament basat en la satisfacció de les necessitats presents sense comprometre la capacitat de les generacions futures. Un model que ha de basar-se en una relació diferent amb els recursos naturals, que ha de preservar la naturalesa, un model que millori la qualitat ambiental i que reparteixi més equitativament l'ús i els beneficis dels recursos.

En el procés de transició cap a la sostenibilitat, les administracions públiques tenen una responsabilitat principal: la d'impulsar polítiques i programes que responguin als principis del desenvolupament sostenible. Una d'aquestes polítiques és l'ambientalització de la pròpia administració pública, és a dir, la introducció de paràmetres ambientals en el conjunt de l'acció municipal.

Aquesta estratègia és important per tal de reduir el propi impacte ambiental de l'activitat pública; per incentivar la producció sostenible –és a dir, productes, tecnologies i serveis més nets, menys contaminants i més equitatius- utilitzant el potencial de l'administració com a consumidor responsable i, també pel paper exemplificador de l'administració pública. La legitimitat política es mesura –en el terreny de la sostenibilitat- també per la coherència ambiental de les nostres pròpies actuacions i organitzacions.

En els darrers anys, i sota l'impuls del programa Oficina Verda, l'Ajuntament de Barcelona ha introduït canvis en aquesta direcció. Canvis que afecten a la millora de circuits interns, com ara l'ús del paper reciclat, la recollida selectiva interna, la introducció de productes de comerç just, entre d'altres, així com també canvis en la contractació pública municipal, que ha anat incorporant clàusules i criteris ambientals i socials (ús d'energies renovables, productes ecològics, minimització de residus, compra ètica, entre d'altres).

A partir d'aquesta experiència positiva –que ha estat referent al conjunt de l'estat- l'Ajuntament de Barcelona, en el marc de l'Agenda 21 de Barcelona, impulsa ara el Programa "Ajuntament + sostenible", amb la voluntat d'estendre la incorporació de les bones pràctiques ambientals i socials al conjunt de l'organització. La Guia que avui presentem és un recull d'orientacions, consells i informacions que seran d'utilitat pel conjunt dels treballadors i treballadores municipals, per tal que amb la implicació activa de tothom aconseguim un ajuntament cada dia més sostenible.

Joan Clos
Alcalde de
Barcelona

Imma Mayol
Tercera Tinent
d'Alcalde

2016
Ajuntament + Sostenible

2016
Ajuntament + Sostenible

2016
Ajuntament + Sostenible

2016
Ajuntament + Sostenible

2016
Ajuntament + Sostenible

Si només tens temps per llegir una pàgina...

Aquesta guia resumeix algunes de les accions més significatives que s'estan duent a terme en el marc del programa Ajuntament + Sostenible (abans Programa Oficina Verda).

→ Compra Sostenible

La guia ens introdueix en el concepte de la Compra Sostenible a nivell municipal i presenta les consideracions ambientals, socials i ètiques a tenir en compte a l'hora de comprar i/o contractar productes, serveis i obres.

→ Criteris introduïts en els àmbits de treball prioritaris

Es presenten els criteris que s'han introduït durant els últims anys en els àmbits de treball prioritaris, com són el paper, la neteja d'edificis, el comerç just o la fusta sostenible.

→ Bones pràctiques

Per cada tema, la guia inclou un recull de bones pràctiques que s'estan duent a terme des de diferents departaments municipals, recursos que s'ofereixen des del Programa Ajuntament + Sostenible així com indicadors de progrés.

→ Plecs particulars

La guia inclou referències als plecs particulars que incorporen criteris ambientals i/o socials. Aquests i altres documents es poden consultar a la web:

→ www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

→ Compra ètica de roba, estalvi energètic i mobilitat

Una primera experiència innovadora en l'àmbit de la compra ètica és la compra de roba de treball per part de Parcs i Jardins. També es dediquen uns apartats específics a l'estalvi energètic i les energies renovables o la mobilitat, àmbits on destaquen tant les accions d'inversió, com la instal·lació de plaques solars en edificis municipals, com les accions individuals amb un alt potencial de reducció de les emissions de CO₂ – el bon ús de màquines d'oficina o l'ús de la bicicleta per part de personal municipal.

→ Ambientaltització dels Plecs Tipus

Després de l'ambientaltització d'alguns dels grans contractes dels últims anys (equips informàtics, neteja d'edificis, manteniment integral de l'espai públic, neteja i conservació de fonts i altres contractes), l'any 2006 s'ha aprovat l'ambientaltització dels Plecs Tipus de Clàusules Administratives, una actuació que permet estendre la inclusió de clàusules ambientals i socials en altres àmbits d'actuació.

→ Sensibilització interna i formació

Aquesta mesura va acompanyada d'una intensificació de les accions de sensibilització interna i formació específica, tant en l'oferta regular que ofereix el Programa Ajuntament + Sostenible des del seu inici, com en assessorament específic a demanda dels departaments municipals dels Districtes, Sectors i Organismes Públics.

Tota la documentació recollida en aquesta
guia la podeu trobar a la web del Programa
Ajuntament+Sostenible:

→ www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

O contactant-nos al correu electrònic:

→ ajuntamentsostenible@bcn.cat

Continguts

- 8-11 I Un ajuntament més sostenible
- 12-15 II Bones pràctiques per reduir l'ús del paper
- 16-19 III El paper, reciclat

- 20-23 IV Un kit sostenible de material d'oficina
- 24-27 V Neteja d'edificis i recollida selectiva interna
- 28-30 VI Comerç just en màquines de vending, serveis de bar i càtering

- 32-35 VII La fusta, sostenible
- 36-39 VIII Compra Ètica: l'experiència de la Roba Neta
- 40-43 IX Estalvi energètic i energies renovables
- 44-47 X Mobilitat

- 48-51 XI Ambientaltització dels contractes municipals
- 52-55 XII Sensibilització interna i formació
- 56-57 XIII L'organització d'actes públics
- 58-59 XIV Els sistemes de gestió ambiental: ISO 14001 i EMAS
- 60-65 D Decrets i instruccions internes

Un ajuntament més sostenible

- Contribueix activament a la reducció d'emissions de CO₂
- Consumeix menys aigua i redueix la producció de residus
- Fomenta l'economia social i sostenible
- Vetlla per no comprar productes que produeixen injustícia social, com treball infantil
- Desenvolupa una cultura organitzativa socialment responsable i ambientalment correcta
- Comunica els seus objectius amb les empreses, entitats i ciutadania

Qui són els protagonistes? ↓

Perquè potenciar la Compra Sostenible des de l'Ajuntament?

L'administració, que sovint demana la implicació dels sectors productius i de la ciutadania per tenir cura per a la protecció del medi ambient i fer la nostra ciutat més sostenible, té un paper exemplificador important, tant en l'àmbit de la qualitat ambiental com en la social. Liderar processos d'ambientalització i potenciar una demanda de productes i serveis ecològicament més correctes i socialment més justos forma part d'una estratègia compartida de preservar el planeta avui i en el futur. Per aquests motius es potencia des de l'Ajuntament la Compra Sostenible.

Que forma part de la Compra Sostenible a nivell municipal?

- la compra de productes, com paper, vehicles, roba de treball, fusta
- la contractació de serveis, com neteja de carrers, gestió d'equipaments
- el manteniment de propietats i serveis públics (edificis, mobiliari urbà...)
- la contractació d'obres de construcció o rehabilitació d'edificis
- la organització de actuacions puntuals, com les festes majors

Qui són els protagonistes?

En la reducció dels impactes negatius que es poden generar intervenen un gran número de diferents actors:

- primer de tot els treballadors municipals, que amb el seu comportament en la feina diària contribueixen a un consum conscient, inclouent el bon ús de materials d'oficina, ordinadors, la reducció de residus
- tots els responsables de compres i contractació de servei, que poden incorporar nous criteris ambientals o socials en les seves demandes
- els responsables polítics, que han d'adoptar compromisos polítics per recolzar la compra sostenible
- els proveïdors i fabricants, que han de incloure millors productes existents en el mercat en la seva oferta o desenvolupar productes millorats
- i finalment les ONGs, que treballen per la protecció del medi ambient i el desenvolupament sostenible

Principis de la Compra Sostenible

La integració de consideracions ambientals, socials i ètiques en el conjunt de l'organització fa necessari utilitzar nous criteris afegits a l'hora de triar i gestionar productes, serveis i/o obres.

Què és més sostenible?	→ Exemples pràctics
Estalviar recursos, energia i aigua durant el procés de producció	Paper reciclat
Utilitzar recursos renovables i reduir emissions de CO ₂	Electricitat verda, vehicles elèctrics
Contribuir a mantenir la biodiversitat del planeta	Fusta amb certificació de gestió sostenible de boscos
Minimitzar l'impacte ambiental en la fase d'ús	Wàters de doble descàrrega, ordinadors amb baix consum energètic, edificis ecoeficients
Utilitzar recursos naturals adaptats a les necessitats específiques	Reg amb aigües freàtiques, recirculació d'aigua de fonts
Comprometre's amb la millora continua dels criteris ambientals	Empreses de serveis amb un sistema de gestió ambiental (Emas, ISO 14000) implantat
Adquirir productes 100% lliures de treball infantil	Pilotes de futbol o café de comerç just
Millorar les condicions laborals aquí i en la resta del món	Roba de treball amb certificat del compliment d'estàndards de la OIT Empreses de serveis que contracten un alt percentatge de col·lectius en risc d'exclusió
Donar suport a l'economia social	Recollida de toner per part d'empreses d'inserció sociolaboral
Promoure la igualtat d'oportunitats i accessibilitat	Obres de millora en l'espai públic per a l'eliminació de barreres arquitectòniques

“Reconeixem que l'erradicació de la pobresa, la modificació de pautes insostenibles de producció i consum i la protecció i ordenació de la base de recursos naturals per al desenvolupament social i econòmic són objectius primordials i requisits fonamentals d'un desenvolupament sostenible.”

Declaració de Johannesburg, 2002

II Bones pràctiques per reduir l'ús de paper

El paper i els productes derivats (arxivadors, blocs de notes, agendas, etc.) representen:

- al voltant d'un 40% de les despeses per material d'oficina
- un 60% dels residus generats

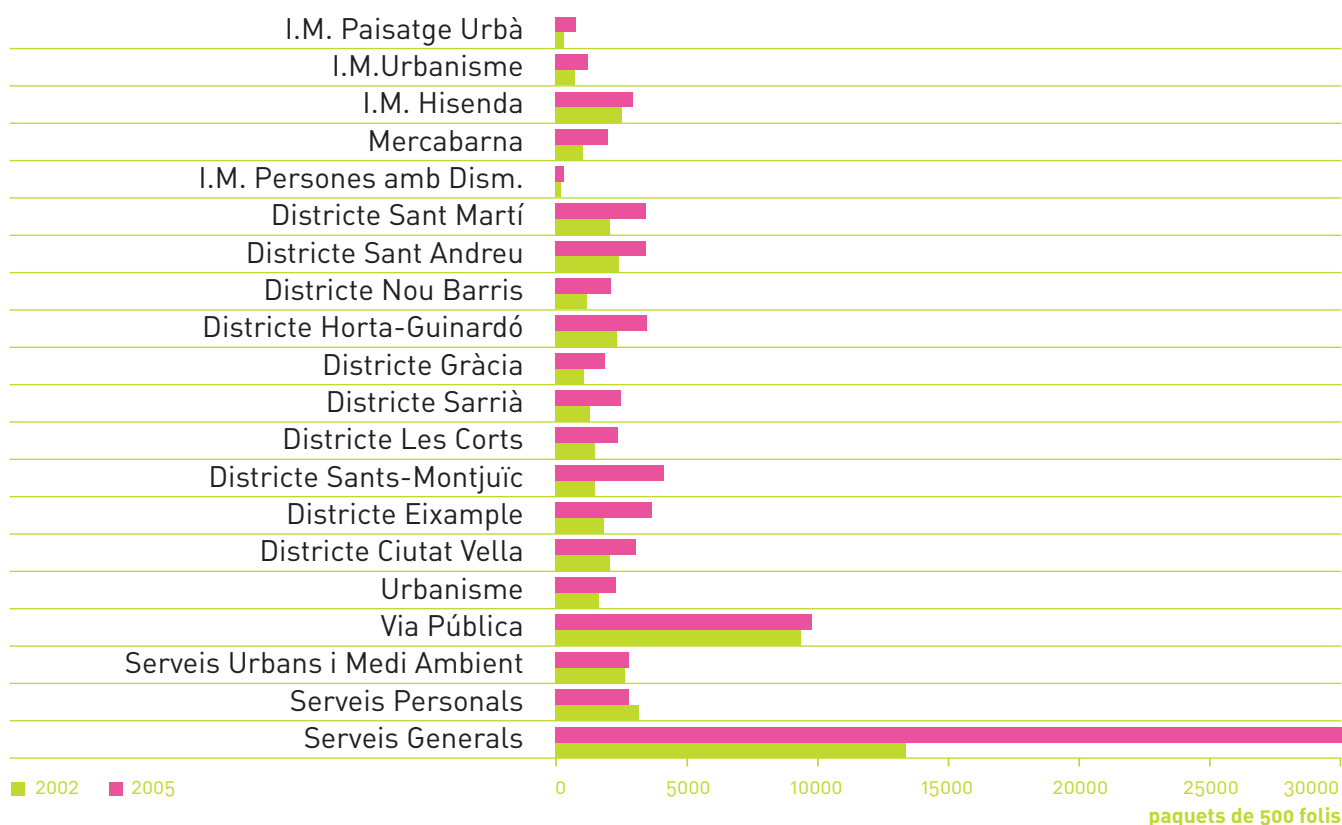
La introducció de criteris de sostenibilitat en la compra i el consum de paper es una de les primeres actuacions en el marc del programa "Oficina Verda".

Fotocòpies i impressions a doble cara ↓

Evolució anual del consum total de paper A4 per dependència municipal

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Fotocopiar per les dues cares

S'ha editat una enganxina per a fotocopiadors que convida a fotocopiar per les dues cares, cosa que permeten la majoria de les fotocopiadors. Amb aquest canvi d'hàbit es poden estalviar fins a un 50% de paper i recursos econòmics associats, i al mateix temps minimitzar els residus. Podeu sol·licitar les enganxines a:

→ajuntamentsostenible@bcn.cat

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Plecs d'Homologació de fotocopiadors i equips informàtics (2002)
- Instrucció als Serveis sobre les nades (2004)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Aplicacions informàtiques i impressió a doble cara

→ Substitució d'agendes per aplicacions informàtiques al Sector Serveis Generals

El Sector de Serveis Generals ha substituït la compra generalitzada d'agendes, recanvis i blocs de sobretaula de paper per l'ús de l'aplicació Lotus Notes. El primer any de la iniciativa (2003) es va assolir una reducció del 40% i al 2004 del 39%.

→ Memòries a la web electròniques de Parcs i Jardins

Fins fa 3 anys Parcs i Jardins imprimia 1.500 unitats de memòries, actualment només estan en format pdf a la web, el que comporta un estalvi de més de 720 kg de paper per edició. La memòria de Parcs i Jardins està penjada a intranet com a model a seguir de publicació digital que compleix la normativa d'imatge i publicacions corporatives de l'Ajuntament.

→ Recursos formatius en format electrònic de Recursos Humans

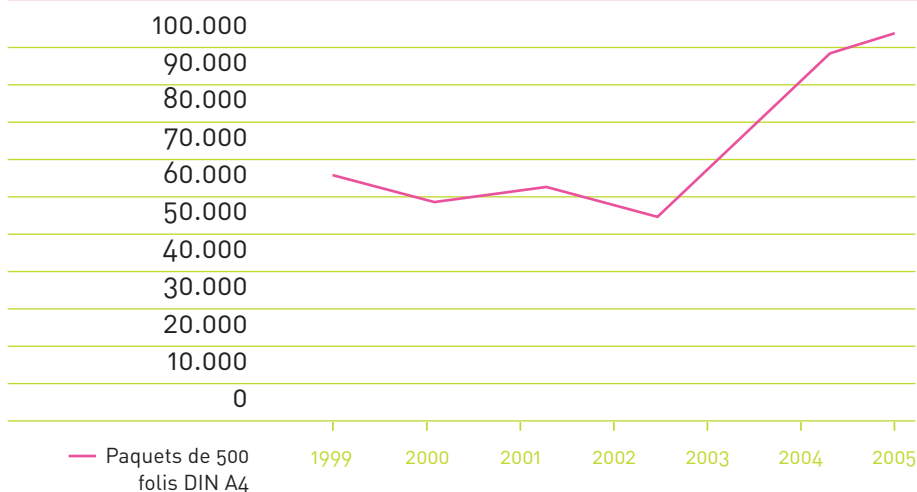
La Direcció de Recursos Humans també afegeix a les bones pràctiques en el tema de paper: la informació dels cursos que realitzen és dona en format electrònic.

www.ajuntament.bcn/cat/rrhh/rrhh.htm

→ Impressores a doble cara a Serveis Urbans i Medi Ambient

Aquest Sector ha fet una aposta clara per l'estalvi de paper, amb l'adquisició de set impressores que permeten imprimir a doble cara. Des del gener del 2006 cada departament té l'opció d'imprimir a doble cara. A més, s'ha fet un curs de formació específic al personal del Sector on es donaven indicacions clares d'ús així com altres consells i recomanacions per minimitzar l'ús del paper.

INDICADORS DE SEGUIMENT → Evolució del consum de paper

El consum de paper ha augmentat en un **90%** en el conjunt de les dependències municipals.

! A DESTACAR

Nadales electròniques

Existeixen des del 2003, i es poden personalitzar per dependències. La Direcció de Programes Ambientals fa només nadales electròniques.

Han suposat un estalvi de →

23.000 litres d'aigua

+

1.300 kWh d'energia = consum de 4 mesos d'una família

+

3 arbres

III El paper, reciclat

Des de l'any 2002 fins al 2005, hi ha hagut un increment del consum de paper reciclat que ha passat d'un 7% d'utilització a casi un 60%.

Utilitzar paper reciclat i reutilitzar ↓

Efectes ambientals positius

Per fabricar un paquet de DinA4 "blanc"	Per fabricar un paquet de DinA4 reciclat	Estalvi
Més de 262 litres d'aigua	Uns 37 litres d'aigua	86%
Gairebé 15 kwh d'energia	7 kwh d'energia	53%
3 kg de fusta	es recuperen quasi 3 kg de paper	100%

L'única certificació oficial que garanteix la procedència de la pasta de paper de reciclatge (100%) i al mateix dona altes garanties tècniques de conservació del paper per arxiu i de funcionament del paper en màquines d'oficina és l'Àngel Blau.

La denominació "paper ecològic" no garanteix cap tipus de qualitat ambiental del paper.

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Safata de paper

El Programa Oficina Verda ofereix safates per a la reutilització de paper escrit per una cara i les papereres de paper per a la recollida selectiva als llocs de treball.

Formació: Taller de paper

A la pàgina web "oficina verda" podeu consultar al material formatiu "El paper i les seves conseqüències ambientals"

www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible/paper/FormacioPaper.pdf

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Plecs de Homologació de Paper en Raima (2002 i 2005)
- Plec d'adquisició de material d'arts gràfiques (2005)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Utilitzar paper reciclat i reutilitzar

→ Llibretes reutilitzades a Serveis Urbans i Medi Ambient

Es reutilitza el paper imprès per una cara en forma de llibretes que produeix el Centre de Reproducció de documents.

→ La Municipal més sostenible

Des de 2003 la revista La Municipal s'imprimeix amb paper reciclat. És un exemple a seguir per totes aquelles dependències que editen revistes, tríptics o altres materials en paper.

Altres publicacions que s'editen en paper reciclat són: "Barcelona Verda" de l'IM de Parcs i Jardins, i la Col·lecció de Guies d'Educació Ambiental de la Direcció de Programes Ambientals.

→ Iniciatives del Departament d'Imatge i Producció Editorial

El Departament d'Imatge i Producció Editorial elabora llibretes i blocs de notes que es realitzen amb papers reciclats. Aquests papers s'han recuperat dels retalls i minves d'altres productes o de reutilització d'altres publicacions.

! A DESTACAR

Premi "Zukunftspreis Nachhaltigkeit" per a l'Ajuntament de Barcelona

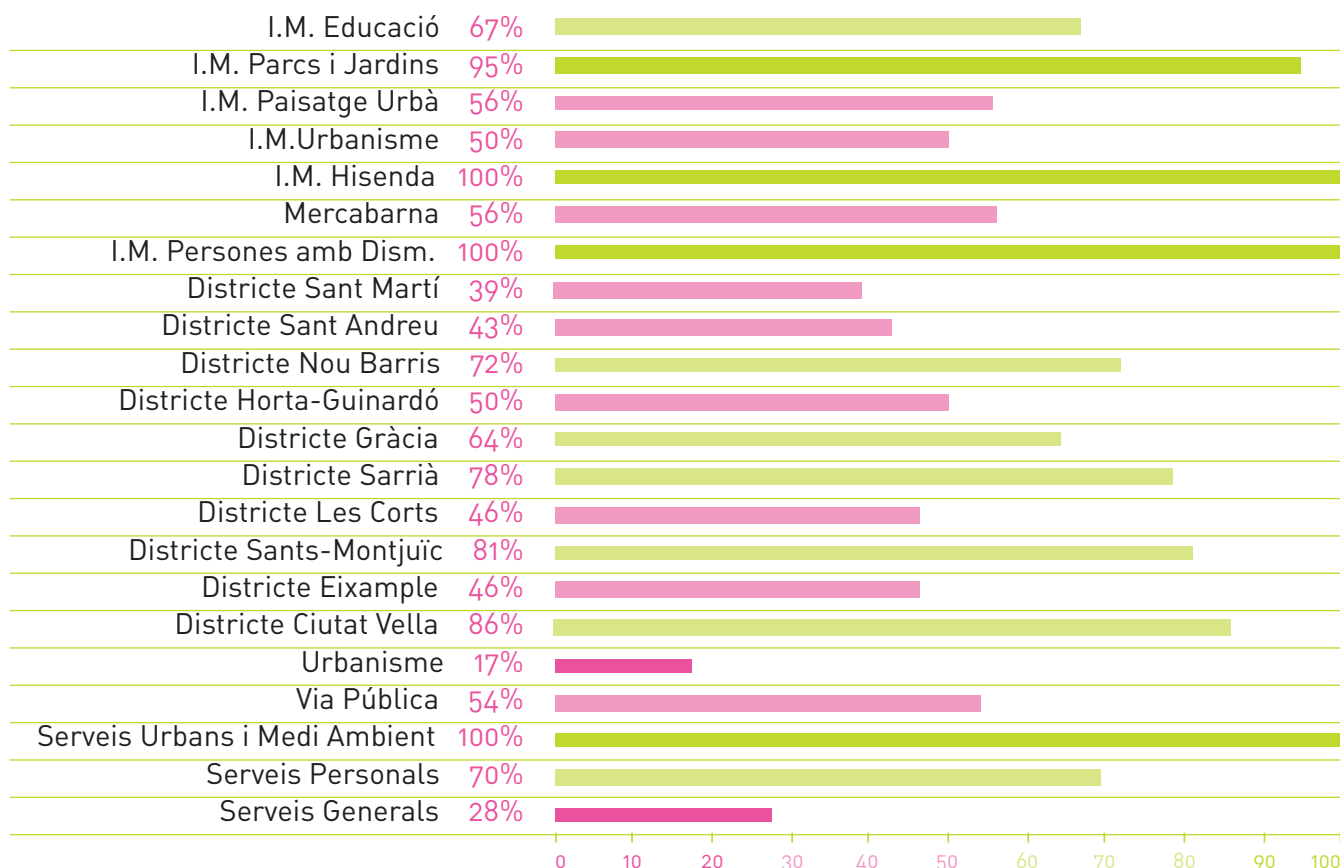
La Iniciativa alemanya Pro Paper Reciclat va fer una menció especial a la ciutat de Barcelona pel conjunt d'iniciatives de promoció del paper reciclat que s'estan duent a terme des de fa 5 anys.

INDICADORS DE SEGUIMENT ↓

2005

→ **Rànkings del consum de paper reciclat per dependències municipals**S'actualitza trimestralment i es publica a la web www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

INDICADOR AMBIENTAL: CONSUM DE PAPER RECICLAT ↓

La substitució progressiva del paper blanc pel reciclat ha generat des de 1999 fins 2005 els següents beneficis ambientals, deixant-se de consumir:

- Uns 40 milions de litres d'aigua
= l'equivalent a omplir 6 vegades les piscines Bernat Picornell
- Uns 1.400.000 kWh d'energia
= consum elèctric de 2 mesos de tots els edificis d'oficines municipals
- S'ha evitat la tala d'uns 7.000 arbres
= gairebé tants com hi ha actualment al Districte de Gràcia o els que podem trobar a la Diagonal, la Meridiana, el Carrer Aragó i el Passeig de Colom junts
- S'han recuperat quasi 500.000 quilos de paper
= l'equivalent a quasi 175.000 paquets de 500 fulls de DinA4

IV Un kit sostenible de material d'oficina

L'elevada quantitat total de productes de material d'oficina, recomana tenir en compte la seva selecció amb criteris ambientals per reduir els consums de material, energia i residus, així com possibles problemes de salut.

Productes d'ús diari més respectuosos amb el medi ambient ↓

Alguns dels criteris de tria que podem aplicar són ↓

→ **Compra necessària**

Abans de comprar un producte cal preguntar-se si realment és necessari o si no podem prescindir d'ell! Podem compartir tisores o altres productes d'ús puntual.

→ **Substàncies inòcues**

Evitem productes amb substàncies problemàtiques per a la salut o el medi ambient. Prioritzem productes a base aquosa enlloc de dissolvents orgànics o productes de Polipropilè enlloc de PVC.

→ **Reducció de residus**

Triem productes que permeten reduir residus: productes recarregables, reutilitzables, de llarga durada i fàcilment reparables.

→ **Materials reciclats**

Prioritzem productes de materials reciclats!

→ **Tria ecològica**

A l'hora de triar, comparem 2 alternatives del producte que necessitem i triem el producte que tingui característiques ambientals més positives.

→ Ecoetiqueta

Mirem si podem comprar un producte amb ecoetiqueta verificada per un organisme oficial (Dinstintiu de Garantia de Qualitat Ambiental, Àngel Blau, Etiqueta Ecològica Europea,...)

→ **Lletra petita**

No ens fiem de les indicacions genèriques, com “amigo del medio ambiente” o “producto ecológico”, sense llegir la lletra petita.

→ Ús òptim del producte

Aprofitem les característiques ambientalment positives dels productes: quan comprem productes recarregables, també demanem la recàrrega!

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

El “Kit Sostenible” de material d’oficina

Des del Programa Oficina Verda s'ha preparat un "Kit Sostenible de material d'oficina" com a una mostra pràctica de petits productes d'ús diari més sostenibles i respectuosos amb el medi ambient.

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Plecs d'homologació d'equips d'oficina – fotocopiadores i fax (2002)
- Compra d'equips informàtics (2002)
- Plecs d'homologació de toner reciclat remanufacturat (2002)
- Plecs d'homologació de material d'oficina (2002)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Comprar material d'oficina més sostenible

→ Els subratlladors no s'han de llençar!

Els subratlladors fosforescents que fem a les oficines no acaben la seva vida útil quan s'ha esgotat la tinta, es poden reomplir. Les recàrregues de tinta fosforescent són materials homologats pel servei central de compres, només heu de demanar-les!

→ Obsequi nadalenc del Districte de Sants-Montjuïc

Al 2004, el districte va felicitar les festes de Nadal lliurant un petit obsequi per a l'any 2005. Aquest obsequi es componia de: una llibreta feta de paper 100% reciclat i un bolígraf fabricat amb paper reciclat i fusta.

Aquesta iniciativa no només té en compte criteris mediambientals, sinó que a la llarga també serà més econòmic: Si cadascú disposa del seu equip bàsic, i si es trien productes de bona qualitat i llarga vida, vigilarem més que no ens desapareguin, i reduïrem les comandes a recanvis i recàrregues.

→ Exposició Permanent del Centre de Recursos Barcelona Sostenible

En la exposició permanent del CRBS trobareu, entre de molts altres productes, una mostra de material d'oficina triat amb criteris ambientals.

Carrer Nil Fabra, 20 baixos (08012) Barcelona
T. 93 237 47 43

Horari: de dilluns a divendres de 9.30 a 14 h i de 16.30 a 20 h. Dissabtes d'11 a 13.30 h.

→ www.bcn.es/agenda21/crbs/index.htm

→ recursos@mail.bcn.es

! A DESTACAR

Ciutat Vella: Compra de tòner reciclat remanufacturat

La totalitat del tòner que s'utilitza a la seu del districte de Ciutat Vella, és 100% reciclat.

A part dels beneficis ambientals, aquesta acció ha suposat també un estalvi d'un 45% de recursos econòmics.

Marcadors de text amb recàrregues individuals. Marcador de polipropilè, tinta a base aquosa

Llapis de fusta sense lacar

Fundes de Polipropilè enlloc de PVC

Carpetes amb finestra. Carpeta reciclada i finestra de pergamí¹

Retolador de punta fina amb recàrregues. Tinta a base aquosa

Subcarpetes i carpetes penjants de cartró reciclat¹

Separadors per a arxivadors de cartró reciclat¹

Carpetes pinça de cartró reciclat¹

Cinta adhesiva: del mateix fabricant, un model de Polipropilè enlloc de PVC. O cinta adhesiva d'acetat de cel·lulosa.

Bloc de notes de paper reciclat

Goma d'esborrar de cautxú natural. Lliure de PVC.

Corrector líquid a base aquosa, envàs lliure de PVC. Disponible en color blanc i gris clar (per paper reciclat)

Notes adhesives: del mateix fabricant, un model amb un 90 % de paper reciclat.

Barra pegament a base aquosa. Carcassa lliure de PVC.

¹Producte certificat amb l'Àngel Blau

V Neteja d'edificis i recollida selectiva interna

El servei de neteja i recollida selectiva de residus és especialment important per minimitzar el nostre impacte ambiental i guanyar en coherència.

Segons estudis realitzats en 3 edificis municipals, els residus generats a l'any per cada treballador són superior a 100 kg, tot i que la quantitat és molt variable (entre 50 i 170 kg a l'any). Aproximadament un 70% va a parar a la recollida selectiva (bàsicament el paper).

El servei de neteja de les dependències municipals es realitza a través d'una contracta que ja s'ha ambientalitzat tot introduint, d'una banda l'ús de productes de neteja més respectuosos pel medi ambient i l'obligatorietat de la recollida selectiva de residus. És en la recollida selectiva de residus que el servei esdevé un vehicle de sensibilització al personal tot establint unes noves responsabilitats. El personal de l'Ajuntament pot separar les diferent fraccions de residus generats (paper, envasos, vidre i rebuig) i dipositar-les en el bujol corresponent que l'empresa contractada haurà posat a disposició.

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Ecopaperera - Recollida selectiva del paper

L'ecopaperera - Paperera de Paper individual és una caixa de cartró per a la recollida selectiva de paper que podeu tenir al costat de la taula de treball.

Cartells de senyalització de recollida selectiva

Per millorar la senyalització dels punts de recollida selectiva interna dels edificis de l'Ajuntament de Barcelona s'ha fet una edició de cartells identificadors dels punts de recollida.

→ Podeu demanar les Ecopaperes i els cartells a:
ajuntamentsostenible@bcn.cat

Reciclatge de tòners

L'Ajuntament de Barcelona compra aproximadament unes 7.000 cartutxos de tinta l'any (impressores, fotocopiadores i màquines de fax), que una vegada usats, esdevenen residus. Per tal d'assolir la millora ambiental en la recollida selectiva dels tòners així com la millora social s'ha signat un conveni amb l'Associació Intersectorial de recuperadors i Empreses Socials de Catalunya (AIRES) i FEMAREC S.C.C.L.

A més els treballadors podem també dipositar els residus cartutxos de tinta de casa nostra en aquests contenidors, afavorint-ne així la seva recollida selectiva amb valor social

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Plec del servei de neteja d'edificis (2005)
- Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona i Fundació Aires i FEMAREC en matèria de recollida selectiva de toners amb finalitats socials (2005)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Gestió de residus

→ Gestió de residus al Centre Cívic del Coll

Al Centre Cívic s'està duent a terme un treball important per fer una correcta gestió dels residus i per socialitzar l'Oficina Verda. A l'entrada del Centre Cívic hi ha un punt d'informació sobre temes de medi ambient que centralitza notícies, activitats, consells, etc. Els contenidors de recollida selectiva s'han col·locat en punts estratègics, per exemple la recollida d'envasos i de deixalles s'ha disposat al costat de la màquina de cafè. A més, a cada punt de treball s'ha col·locat un contenidor per a la recollida específica de paper i cartró, principal residu generat als despatxos.

→ Recollida selectiva de tòners per empreses d'inserció social

A principis del 2006, hi havia 64 centres municipals on aquestes empreses d'inserció social ja feien la recollida selectiva de tòners. Aquestes dependències, eren, entre moltes d'altres:

- Departament d'Estadística
- Institut Municipal d'Urbanisme
- Centre de Recursos Barcelona Sostenible
- Bombers
- Seus del Districte de les Corts i Sant Andreu
- Centres cívics
- Institut Municipal d'Informàtica

La intenció del conveni és que a finals d'any, aquestes empreses recullin els tòners de la totalitat de dependències municipals. Llista completa a ↓

www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

! A DESTACAR

Prova Pilot de Recollida Selectiva a Serveis Urbans i Medi Ambient

El 2002 entre 200 persones es va recollir selectivament:

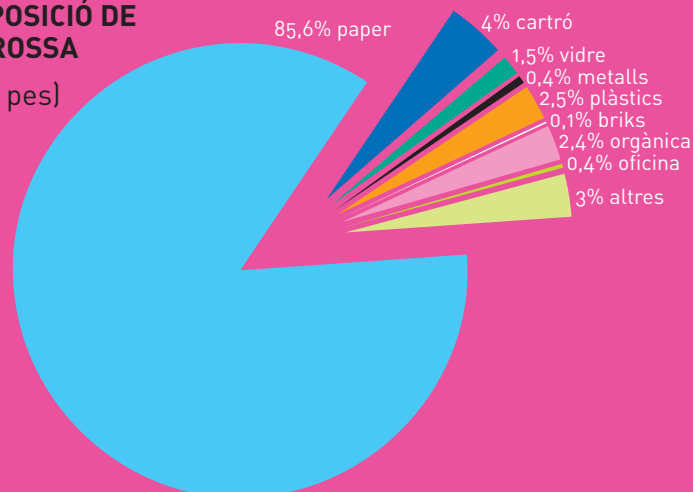

89%
paper

80%
vidre

56%
envasos

→ COMPOSICIÓ DE LA BROSSA (% en pes)

INDICADORS DE SEGUIMENT ↓

→ Punts de recollida selectiva interna

En totes les dependències municipals s'estan instal·lant punts de recollida selectiva interna. La instal·lació dels bujols és responsabilitat de les empreses de neteja contractades externament.

Punts de recollida	2003	2006
Paper, envasos, vidre, rebuig	199	229
Toner	18	77

↓ La recollida selectiva comença per tu

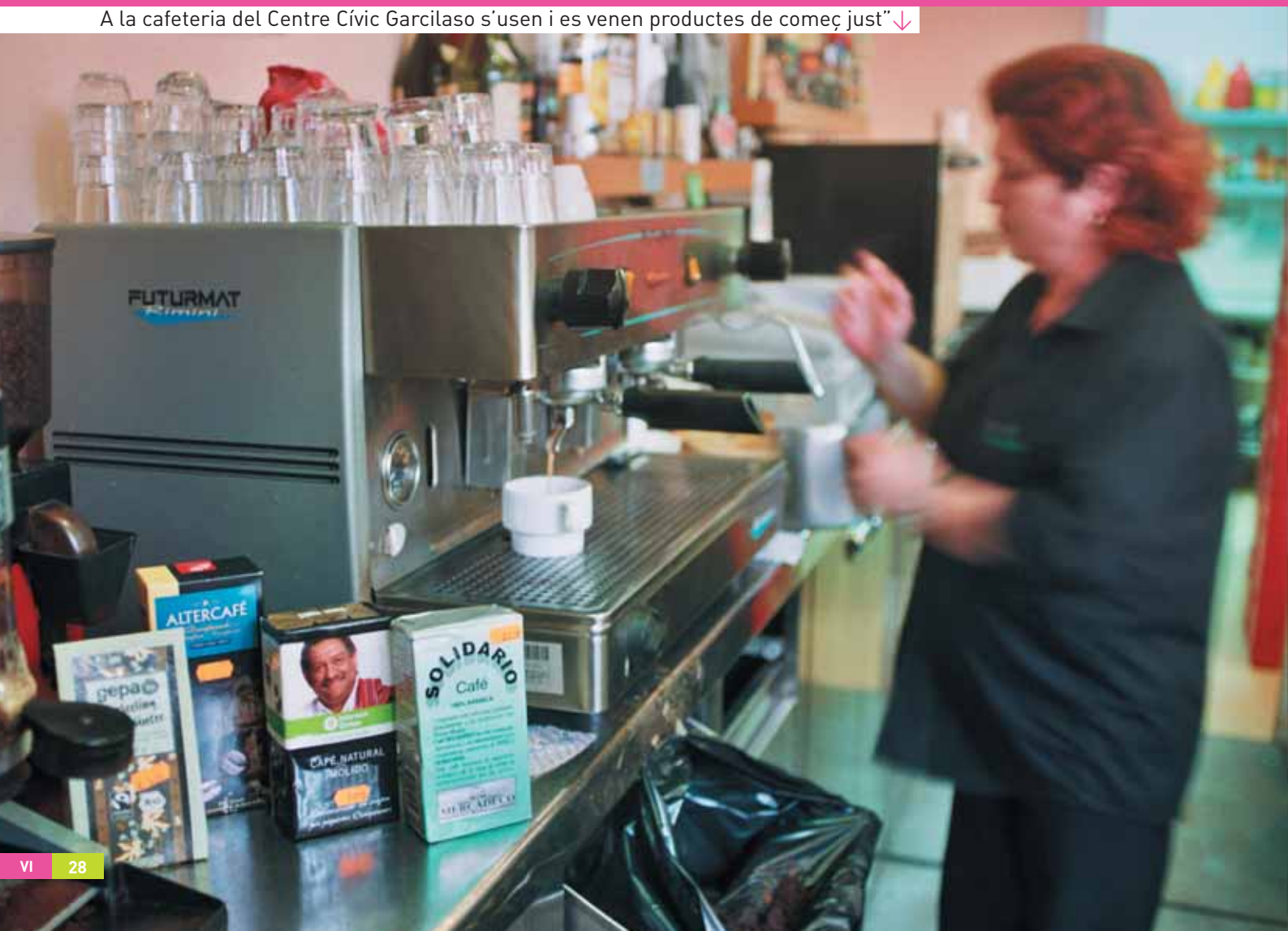

VI Comerç Just en màquines de vending, serveis de bar i càtering

El Consell Plenari de l'Ajuntament va aprovar per unanimitat, el 22 de novembre de 2002, una Declaració Institucional per impulsar la introducció dels productes de Comerç Just als serveis i dependències municipals.

Amb aquesta iniciativa es vol donar suport a les economies i al progrés social dels països menys desenvolupats, al bon ús dels recursos naturals i al seu desenvolupament sostenible.

A la cafeteria del Centre Cívic Garcilaso s'usen i es venen productes de comerç just” ↓

El Comerç Just es una alternativa al comerç estàndard que garanteix unes condicions de vida i de treball dignes als productors dels països del sud. Tot i que hi ha altres productes de comerç just alimentaris (com galetes, xocolata...) i no alimentaris (material d'escriptori, ceràmica, bijuteria...) el cafè és el producte estrella del comerç just.

A partir de l'experiència positiva de promoció de productes de comerç just en màquines s'està estenent la introducció de productes alimentaris de comerç just i/o d'agricultura ecològica en altres àmbits, com són càterings, bars o menjadors escolars.

Cafè de comerç just: normes internacionals

En el cas del cafè, les normes internacionals del comerç just són:

- Preu de garantia per sobre les fluctuacions dels preus del cafè als mercats internacionals
- Finançament fins al 60% de cada comanda per garantir la subsistència dels productors en els períodes entre collites
- Relació comercial estable i a llarg termini que permet a les cooperatives planificar la seva producció.
- Beneficis socials per a tota la comunitat de productors: habitatges, educació, salut...

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Introducció de cafè de comerç just en màquines de cafè

A l'Ajuntament de Barcelona hi ha aproximadament 230 punts de venda de begudes, 150 són màquines expendedores de begudes calentes i la resta, 80, són cafeteries.

Una comissió de treball ha impulsat accions per concretar la Declaració Institucional en l'àmbit de la gestió interna. En col·laboració amb les ONGs –principalment SETEM– s'han ofert diversos recursos:

- Accions informatives i formatives per al personal municipal
- Implantar progressivament el cafè de comerç just en màquines de vending i altres punts de venda
- Donar visibilitat interna i externa al projecte

Podeu consultar els punts de venda de cafè de Comerç Just a www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Declaració Institucional sobre el Comerç Just (2002)
- Plec per la gestió, explotació i dinamització del servei de bar del Centre Cívic la Sedeta (2003)
- Plec per la Instal·lació, gestió i explotació de màquines de vending a les dependències del Sector de Seguretat i Mobilitat de l'Ajuntament de Barcelona (2005)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Tasses de ceràmica pel cafè i càtering d'inserció social

→ Tasses de ceràmica pel cafè de comerç just al Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient i Parcs i Jardins

L'objectiu de la distribució de tasses entre els treballadors del Sector és contribuir a la reducció de la producció de residus tot utilitzant les tasses de ceràmica enlloc dels gots de plàstic d'un sol ús. Per poder-ho fer, les màquines han hagut de ser adaptades per tal que, al demanar una beguda, es pugui escollir entre que la màquina et doni un got de plàstic o no (posant la pròpia tassa). A més, per fomentar aquesta mesura s'està valorant la possibilitat que el preu de la consumició amb la tassa pròpia sigui més econòmic que utilitzant el got d'un sol ús.

→ Servei de càtering a càrrec d'una empresa d'inserció social

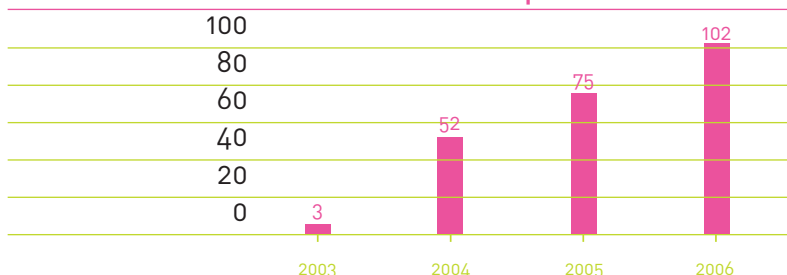
Durant l'any 2005, una vintena de dependències municipals han encarregat càterings a la Fundació Futur, que és una empresa d'inserció social, amb la finalitat de crear llocs de treball per a persones en situació d'exclusió. Algunes d'aquestes dependències són: l'Institut municipal persones amb discapacitat, la regidoria d'immigració, la direcció de programes ambientals, el Sector de Serveis personals, la Biblioteca Garcilaso (Districte de Sant Andreu), el districte de Sarrià-Sant Gervasi, la regidoria de dona i drets civils, la direcció de participació social, el consell municipal de benestar social i la regidoria de salut pública entre d'altres.

→ Productes de Comerç Just en les màquines de vending de la Guàrdia Urbana

El Sector de Seguretat i Mobilitat ha fet un únic plec per a la instal·lació i explotació de les màquines de vending per a totes les seves dependències. Aquest plec prescriu la venda de productes de comerç just per a cafè, té i xocolata en les seves màquines.

INDICADORS DE SEGUIMENT → Màquines amb Cafè de Comerç Just

Actualment ja hi ha a l'Ajuntament 91 dependències municipals amb un total de 102 màquines de vending on es pren cafè de comerç just.

! A DESTACAR

Estudis sobre el Comerç Just

Setem Catalunya ha publicat 3 estudis sobre l'abast actual del comerç just a Catalunya i Espanya. Aquests estudis inclouen un capítol específic sobre el comerç just i les administracions públiques.

- El comerç just a Catalunya 2000-2002
- Anuario comercio justo en España (2004)
- El comerç Just a Catalunya, Espanya i Europa (2006)

VII La fusta, sostenible

La política responsable de compra de fusta de l'Ajuntament respon a la voluntat de disminuir l'impacte ambiental de la ciutat sobre el planeta tot contribuint a la gestió racional i l'aprofitament sostenible dels recursos forestals.

Compra responsable de fusta

A proposta del Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat, l'Ajuntament va aprovar en 2004 una política responsable de compra de fusta que preveu la incorporació de criteris de sostenibilitat en la compra de tots els productes de fusta, sigui manteniment de l'espai públic, obres, subministrament de mobiliari o altres àmbits:

- S'exclou la compra de fustes procedents de tala il·legal o de països en guerra.
- S'estableix una prioritització de certificacions forestals donant més puntuació a les més exigents: s'atorguen més punts a la certificació FSC (Forest Stewards-hip Council), després PEFC (Pan European Forest Certification) i després altres certificacions.

Aquesta ha estat una iniciativa pionera a Espanya.
En els dos últims anys s'han adquirit 2.310 m³ de fusta certificada.

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Sessions de formació i assessorament

Des del Programa s'ofereixen sessions de formació sobre l'estat dels boscos al planeta, les certificacions forestals i la política de compra responsable de fusta de l'Ajuntament. Tanmateix, s'ofereix assessorament als responsables municipals que fan contractació de fusta o derivats.

- Per a més informació:
ajuntamentsostenible@bcn.cat

Guia "Fes-te amic dels boscos"

L'Ajuntament de Barcelona i Greenpeace han treballat conjuntament en els últims anys per promoure un ús racional i sostenible dels recursos forestals. La política responsable de compra de fusta ha permès realitzar compres públiques de fusta certificada per als nostres parcs i jardins, per a mercats i biblioteques, per als serveis funeraris. La Guia d'Educació Ambiental "Fes-te amic dels boscos" és un nou fruit d'aquesta col·laboració: una guia per promoure el canvi de hàbits i de consum dels ciutadans. Informació, consells, recomanacions per decidir en la vida quotidiana, per exercir el nostre poder d'elecció i de compra a favor dels boscos.

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Declaració Institucional de Política Responsable de Compra de Fusta (2003)
- Decret d'Alcaldia de Política Responsable de Compra de Fusta (2004)
- Tota la contractació de Parcs i Jardins (a partir del 2003)
- Compra de fusta massissa de Serveis Funeraris (a partir del 2004)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Compra sostenible de fusta

→ Compra de fusta certificada - Serveis Funeraris

Serveis Funeraris és un dels grans consumidors de fusta del consistori: durant el 2004 va comprar 1.055 m³ de fusta massissa.

Fruit del compromís municipal per una política responsable de compra de fusta, el servei ha inclòs criteris ambientals en les seves compres aconseguint que el subministrament de fusta africana provingui d'una concessionària que està en procés d'acreditació FSC.

→ La compra de fusta de Parcs i Jardins

Des de l'any 2003, Parcs i Jardins contempla els criteris establerts pel Decret de compra responsable de fusta en tota la seva contractació pública. Durant l'any 2004 es van adquirir, entre d'altres, "tutores" i taulons certificades amb el segell PEFC, bancs, tanques protecció i senyalitzacions amb el segell FSC.

En total, Parcs i Jardins va comprar en el primer any d'aplicació de la nova política de Compra Responsable de Fusta més de 16 m³ de fusta certificada.

→ El plec per a l'adquisició de tarimes - Districte de les Corts

Al Districte de les Corts l'any 2004 es van introduir els criteris de compra responsable de fusta en els plecs pel lloguer de tarimes i com a resultat va guanyar el concurs una empresa que va oferir tarimes certificades amb el segell PEFC.

! A DESTACAR

Barcelona por los Bosques

Al febrer del 2004 el grup ecologista WWF/ Adena va presentar a Barcelona la campanya "Ciutats pels boscos", que vol contribuir a frenar el deteriorament dels ecosistemes forestals a través d'un consum públic responsable de fusta i productes derivats.

A més, Adena també ha creat l'Observatori interactiu "Ciutats pels boscos" per impulsar i avaluar l'interès que tenen els Ajuntaments dels municipis (de més de 20.000 habitants) per la conservació dels boscos del planeta. Per la seva política activa de compra responsable de fusta, l'Ajuntament de Barcelona es troba a la llista Verda de l'Observatori "Ciutats pels boscos", des de l'inici de la campanya.

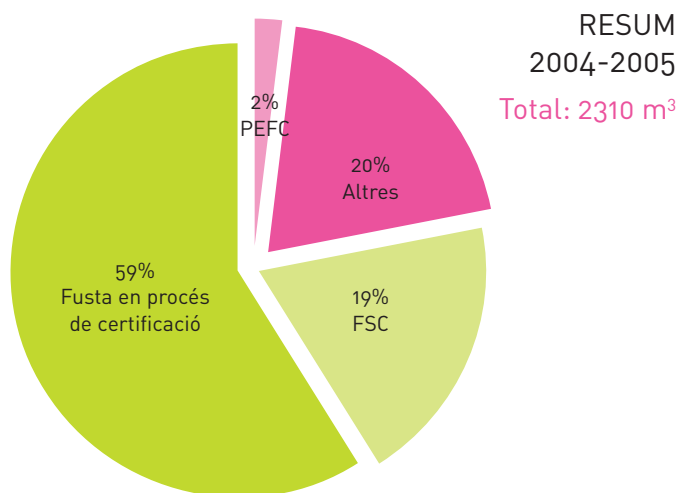
Campanya i observatori → www.wwf.es/bosques_comercio/observatorio_wwfadena.php

INDICADORS DE SEGUIMENT ↓

→ Fusta certificada licitada el 2004-2005

El 2004 i el 2005 són els dos primers anys en que s'aplica una política responsable de compra de fusta per part de l'Ajuntament de Barcelona, i els resultats globals –tant pel que fa al nombre de departaments implicats com al total de fusta certificada adquirida– són satisfactoris.

Vuit dependències –Instituts, Sectors o Districtes– han estat receptors d'aquesta nova política i el resultat han estat un total de 2.310 m³ de fusta certificada adquirida.

Bancs de fusta certificada al Parc de la Ciutadella ↓

VIII Compra Ètica: l'experiència de la Roba Neta

L'Ajuntament de Barcelona és un gran consumidor de productes tèxtils, bàsicament de roba de treball per a col·lectius específics (jardiners, guàrdia urbana, bombers...).

La introducció de clàusules ètiques en els contractes de subministrament vol garantir que els productes tèxtils han estat produïts respectant els criteris de l'Organització Internacional del Treball, com són la prohibició del treball infantil o el respecte dels drets laborals fonamentals.

Parcs i Jardins treballa amb roba neta ↓

Compra pública amb criteris ambientals, socials i ètics

La globalització de l'economia ha canviat profundament les estratègies comercials d'empreses de tots els sectors. La deslocalització de la producció a països del Sud a la recerca de mà d'obra més barata ha provocat un seguit de dificultats per al control de les actuacions laborals i socials de les companyies, les quals s'agreugen quan aquesta deslocalització es fa en forma de subcontractació.

La inexistència a molts països del Sud d'una legislació laboral que faci respectar els drets laborals fonamentals dels treballadors (definites per la OIT) o la incapacitat de molts d'aquest països per fer-la complir; ha comportat una pèrdua paulatina de garanties en relació a que el producte final hagi estat fabricat en les condicions ètiques que tota administració pública ha de fer respectar.

Convenis fonamentals de l'OIT

- Abolició del treball forçós (convenis 29 i 105)
- Llibertat sindical i dret a la negociació col·lectiva (convenis 87 i 98)
- Igualtat de remuneració entre home i dona (conveni 100)
- Absència de discriminació per raça, color, sexe, religió, opinió, origen social o nacionalitat (conveni 111)
- Abolició del treball infantil (conveni 138)

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Participació en la xarxa "Compra Pública Ètica"

L'Ajuntament de Barcelona, a través del Programa Oficina Verda, participa en algunes de les iniciatives internacionals que impulsen la compra pública amb criteris ambientals, socials i ètics.

En el marc de la Campanya Roba Neta i la Xarxa Catalana per la Compra Pública Ètica s'ha dut a terme una primera experiència de compra de productes tèxtils que respectin els Drets Bàsics en el Treball. Aquesta experiència pilot iniciada per l'IM de Parcs i Jardins es vol fer extensible a altres departaments i sectors que compren roba de treball, però també estimular la compra de productes tèxtils de comerç just per actes puntuals (samarretes per festes, activitats esportives...).

- Per a més informació:
ajuntamentsostenible@bcn.cat

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Plecs de Compra de roba de treball amb incorporació de criteris ètics de Parcs i Jardins (2005)

BONES PRÀCTIQUES ↓

La Compra de Roba de Treball de l'IM Parcs i Jardins amb criteris ètics

Parcs i Jardins és la primera empresa pública espanyola que ha introduït clàusules de responsabilitat social corporativa i criteris ètics en els plec de subministrament de vestuari, exigint a les empreses licitadores, com a requeriment en la solvència tècnica, que els teixits i altres materials utilitzats en la producció, així com el mateix procés productiu respectin els drets laborals bàsics recollits en les declaracions de l'Organització Internacional de Treball respecte als drets dels treballadors, i amb una política compromesa de gestió quant a medi ambient i prevenció de riscos laborals.

A partir d'ara, aquests requisits seran exigibles en els concursos que anualment convoca Parcs i Jardins de subministrament de roba de treball d'estiu i hivern per jardineros, conservadors, vigilants o mecànics, amb un total de 700 treballadors.

! A DESTACAR

07

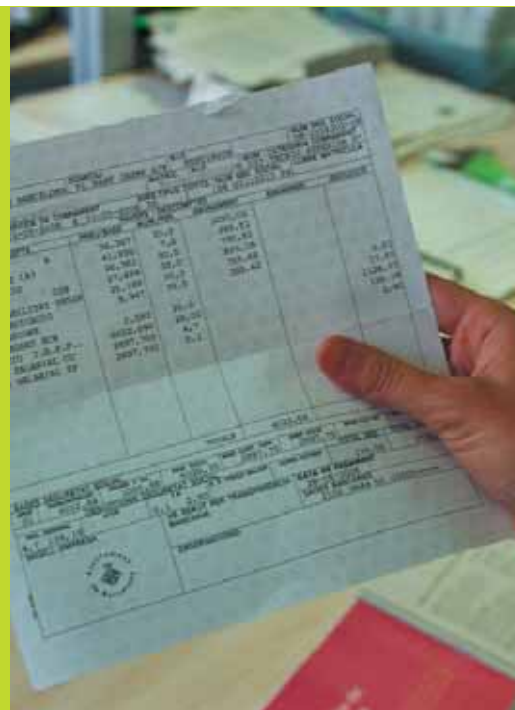
ZeroSetBCN

L'Associació ZeroSetBCN és una plataforma de treballadors i treballadores municipals que destinen el 0,7% de la seva nòmina a projectes de solidaritat i de cooperació al desenvolupament. Així, l'any passat ZeroSetBCN va recollir uns sis mil euros, que van servir per ajudar a construir un hivernacle a Bolívia, i per a una entitat de Barcelona que dona suport a joves que han estat en pisos tutelats i que en arribar als divuit anys han hagut d'abandonar-los.

De moment, l'associació està molt present a l'Agència de Salut Pública, l'Institut Municipal d'Educació, el d'Informàtica, el d'Estadística, el d'Assistència Sanitària, la Casa Gran i l'Àrea de Serveis Personals. Tu també pots sumar-t'hi!

→ Per més informació:

Agència de Salut Pública de Barcelona
ediez@aspb.es

IX Estalvi energètic i energies renovables

Els impactes associats al consum d'energia són molt diferents en funció de quin sigui el seu origen.

A la ciutat de Barcelona, el 49% del consum d'energia és d'origen nuclear, un 46% correspon a combustibles fòssils, un 4% d'energia hidràulica i només un 1% prové de fonts d'energia renovables. Per tal de fomentar l'estalvi, l'eficiència energètica i l'ús d'energies renovables, l'any 2002 es va constituir l'Agència Local d'Energia de Barcelona → www.barcelonaenergia.com

Vehicles més eficients per als serveis municipals ↓

El consum energètic en les dependències municipals es distribueix a parts casi iguals entre il·luminació, màquines d'oficina i climatització. El consum final depèn en gran mesura del nostre comportament individual: tancar llums, ordinadors i regulació de la calefacció i del aire condicionat.

Accions d'Inversió

Algunes de les millores que s'han introduït en edificis municipals són les accions d'inversió en els àmbits de l'energia i l'aigua. Les actuacions més significatives en l'àmbit de racionalització de consum i foment de les energies renovables són →

- el canvi de lluminàries i instal·lació de comptadors electrònics que faciliten el seguiment acurat dels subministraments
- la instal·lació de plaques solars fotovoltaïques en edificis municipals, com la coberta fotovoltaica de les cases consistorials
- la incorporació de captadors solars tèrmics per a la producció d'aigua calenta en escoles bressol i equipaments esportius és una de les actuacions més antigues a dins de l'àmbit de la promoció d'energies renovables

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

No et quedis gelat!

L'any 2005 es va aprovar una instrucció als Serveis per part de l'Alcaldia per tal de promoure un ús racional de l'aire condicionat en les dependències municipals. La instrucció concreta que la temperatura de confort en interiors d'edificis municipals no ha de ser inferior als 24 °C.

Enguany s'ha posat a disposició de les dependències municipals el cartell "no et quedis gelat!" Per tal de recordar aquesta bona pràctica, bona per al medi ambient, per a la nostra salut i per l'ús eficient dels recursos públics.

Si en voleu, el podeu demanar a:

→ ajuntamentsostenible@bcn.cat

Sessió de formació en energia

→ L'energia i les seves conseqüències ambientals... Què podem fer nosaltres?

Al 2005 es va dur a terme una sessió de formació sobre l'energia per al personal del sector de Serveis Urbans i Medi Ambient, en la qual es va explicar quines són les energies renovables, el Pla de millora energètica de Barcelona, i com es pot millorar el comportament energètic.

→ www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible/energia/Formacio_Energia.pdf

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Ordenança Solar (1999)
- Contractació d'equips informàtics (2002) de l'Institut Municipal d'Informàtica
- Plec d'Enllumenat (2005)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Utilitzar energies renovables

→ Energia solar fotovoltaica als edificis municipals

Actualment hi ha 16 edificis municipals (entre ells les Cases Consistorials) que compten amb instal·lacions solars fotovoltaïques que transformen l'energia solar en electricitat. Totes aquestes instal·lacions sumen una superfície de captació solar de més de 5.800 m² i produeixen aproximadament 860.000 kwh/any, el que correspon a un estalvi econòmic d'uns 235.000 € anuals.

→ Energia solar tèrmica a escoles i equipaments esportius

L'existència de captadors solars tèrmics per a la producció d'aigua calenta a escoles i equipaments esportius (Polisportiu del Guinardó, Piscines Picornell...) es remunta a 1995 amb la instal·lació a 6 escoles bressol. Però ara com ara ja hi ha 36 instal·lacions municipals amb una superfície de 4.000 m² i una producció d'energia estimada de més de 3.500.000 kWh anuals.

Fer un ús eficient de l'energia

→ Substitució de lluminàries a les Cases Consistorials

La substitució de les lluminàries ordinàries per altres d'eficients ha comportat una reducció del consum energètic en la il·luminació dels edificis. L'estalvi de més de 350.000 kwh anuals no és l'únic benefici ambiental d'aquesta iniciativa, també s'estalvia l'emissió de 40,10 tn de CO₂ a l'any. Tot això sense esmentar la menor despesa econòmica generada gràcies al menor consum energètic (uns 25.000€ anuals).

! A DESTACAR

Promocions del Patronat Municipal de l'Habitatge → Criteris ambientals i d'eficiència

Des de l'any 1998 el Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona incorpora criteris d'eficiència energètica, d'estalvi d'aigua, recollida d'aigües pluvials i elecció de materials de construcció amb criteris ambientals. Totes les promocions incorporen energia solar, dispositius d'estalvi d'aigua en aixetes, dutxes i vàters, i un gran nombre d'altres mesures que incrementen la ecoeficiència.

INDICADORS DE SEGUIMENT ↓

→ Instal·lacions municipals amb energia solar

Fotovoltaica → La superfície de captació solar instal·lada en instal·lacions municipals és de més de 5.800 m², amb una producció d'energia estimada de més de 860.000 kWh anuals. Això correspon a un estalvi econòmic de més de 235.000 euros anuals. Gran part de les instal·lacions en escoles formen part del projecte "Escoles per l'Energia" i estan totes monitoritzades en temps real.

Tèrmica → Es tracta d'una superfície total d'instal·lacions solars tèrmiques sobre teula de més de 4.000 m² i una producció d'energia de 3.500.000 kWh anuals.

	Núm.	Superfície (m ²)	Energia generada estimada (kWh/any)	Estalvi CO ₂ (tones)
Energia tèrmica	52	4.341	3.545.818	604
Energia fotovoltaica	19	5.875	867.939	93
Total	71	10.215	4.413.757	697

CONSELLS PRÀCTICS ↓

Il·luminació

- Aprofitem al màxim la llum natural: pugem les persianes durant les hores que no entra el sol directe.
- Tanquem les llums quan sortim de sales de reunions, lavabos i despatxos buits! Evitem encendre les llums que no són necessàries.
- En alguns despatxos hi ha un excés de punts de llum: desconnectem els llums que no ens facin falta.

Màquines d'oficina

- Apaguem l'ordinador! Molts equips informàtics estan en marxa dia i nit. Si apaguéssim l'ordinador cada dia al final de la jornada laboral podríem estalviar fins a un 75% d'energia! Recomanem com a mínim apagar la pantalla sempre que sortim del despatx per a més de 20 minuts, i apagar tot l'equip els caps de setmana.
- No utilitzem "Salvapantalles" animats. Els protectors de pantalla són uns grans consumidors d'energia! Originàriament, s'utilitzàvem per protegir les pantalles antigues, no per estalviar energia.
- Busquem i programem els temps mínims per als "modes d'espera" o "sleep off" programables en el nostre equip, així estalviarem energia i diners.

Climatització

- Ajustem bé la temperatura si tenim equips de calefacció o refrigeració amb regulació individual. Una diferència de temperatura al voltant dels 5°C és suficient. Escalfar l'aire interior un grau més a l'hivern o refredar-lo un grau més a l'estiu significa un increment de la despesa econòmica d'un 6%!
- Creem un bon ambient de treball! Si l'aire del despatx està molt carregat, ventilem durant poca estona. Una ventilació durant 5 minuts és suficient. No deixem finestres semiobertes i la climatització en marxa.

Més consells...

- Enlloc de piles podem utilitzar piles recàrregables, que es poden recarregar amb un aparell endollat al corrent elèctric, o millor amb un carregador solar.
- Els aparells electrònics, com equips de música, TV i video tenen un consum d'energia permanent en el mode "stand-by" (repòs amb una llumeta encesa). Cal apagar els equips amb l'interruptor del propi aparell i no amb el comandament a distància per a evitar el consum continu i innecessari d'energia.

X Mobilitat

En un dia laborable a Barcelona es realitzen 4,6 milions de desplaçaments dins de la pròpia ciutat i 2,8 milions de desplaçaments entre Barcelona i el territori metropolità que l'envolta.

Promoure una mobilitat més sostenible vol dir afavorir l'ús del transport públic, els desplaçaments en bici i a peu. També a la feina!

Guàrdia Urbana: servei en bicicleta ↓

Mitjans de transport

Desplaçaments	Dins el municipi	Entre municipis
A peu/bicicleta	46%	8,5%
Transport públic	30%	42,5%
Transport privat	24%	49%

En el darrer any hi ha hagut un increment de l'ús del transport públic d'aproximadament:

→ el 3% per als desplaçaments interns

→ i del 4% per als desplaçaments entre Barcelona i el territori metropolità.

Tot i aquesta bona notícia l'ús del transport privat continua essent força important, especialment pel que fa als desplaçaments externs.

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Informació disponible

Les Guies d'Educació ambiental "Barcelona en Bici" i "Mobilitat més sostenible", així com la web "A peu per Barcelona" (www.bcn.es/apeu) recullen informació bàsica sobre el que podem fer per reduir l'impacte dels nostres desplaçaments.

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

→ Plec de Subministrament global de carburants i lubricants per a vehicles (2005)

Què fer? Moure'ns de manera sostenible

→ **Bicicletes per a ús del personal – Secretaria de l'Agenda21 a Gràcia**

La iniciativa **Fem salut, estalviem energia, no contaminem, donem exemple, mobilitat sostenible a Gràcia** consisteix en disposar de 5 bicicletes per a ús del personal.

Les bicicletes es poden trobar al pati de la seu del Districte.

→ **Guardia Urbana en bicicleta**

La Guàrdia Urbana disposa d'agents que fan els seu servei en bicicleta. Actualment, ja són 30 les bicicletes en servei a l'Eixample, Les Corts, Sants-Montjuïc, Gràcia, Sant Andreu i al litoral (Sant Martí i Ciutat Vella).

Les principals funcions d'aquests agents són la vigilància de parcs i jardins, zones de prioritat invertida, interior d'illes, zones peatonals, la protecció escolar, la vigilància i control dels carrils bus i bici, el manteniment de la seguretat ciutadana i el civisme, entre d'altres.

→ Servei de missatgeria en bicicleta

El servei de missatgeria, tan habitual a les dependències municipals, pot ser més ecològic. La cooperativa Trèvol ofereix els serveis de transport de correspondència i paqueteria, normal i urgent, entre empreses i particulars, aplicant el sistema cooperatiu amb sensibilitat ecològica: missatgeria en bicicleta i un nou servei de distribució urbana de petita i mitjana paqueteria en vehicle elèctric. Per més informació → www.trevol.com

→ Per demanar un parking de bicicletes

Si voleu demanar un parking de biciletes en la vostra dependència o equipament municipal, heu d'adreçar una instància a la Oficina d'Atenció al Ciutadà del vostre districte. Els aparcaments són gratuïts i se situen al carrer (vorera o calçada).

Si necessiteu assessorament o informació, també us podeu posar en contacte amb el Bicicleta Club de Catalunya:

→ www.bacc.info

! A DESTACAR

El transport públic a les nostres publicacions

Una bona pràctica per tal de fomentar l'accés a les dependències municipals en transport públic és el d'indicar en fulletons informatius de les instal·lacions així com en les convocatòries d'actes públics, indicacions ben clares, amb mapa inclòs, de com s'hi pot arribar en transport públic.

XI Ambientalització dels contractes municipals

Des del desplegament del Programa Oficina Verda a l'any 2001 s'està promovent la inclusió de criteris ambientals en el conjunt de la contractació municipal, per reduir l'impacte ambiental i estimular una producció més sostenible.

Amb la publicació de les noves Directives Europees de Contractació Pública a l'abril del 2004¹, que actualment està en fase de transposició a legislació nacional en els diferents estats membres de la Unió Europea² es va clarificar la incertesa sobre com incorporar criteris ambientals i socials en la contractació pública: ara finalment es disposa del procediment jurídic correcte per a la incorporació de consideracions ambientals, més enllà del compliment de la normativa ambiental, existint a nivell de l'Estat Espanyol un primer Avantprojecte de llei.

Així les noves directives europees delimiten els àmbits dels plecs on es poden introduir criteris ambientals, des de la definició de l'objecte de contracte fins a les causes de resolució del contracte, i la manera de fer-ho ↓

- Totes les condicions ambientals han de recollir-se explícitament a l'anunci de licitació o al plec de condicions.
- La seva redacció ha de respectar els principis generals de transparència, no-discriminació i igualtat de tracte, especialment en els criteris d'adjudicació³.
- La seva formulació ha d'estar justificada en funció de la naturalesa de l'objecte del contracte i sempre en relació a aquest.

L'Ajuntament de Barcelona ha incorporat criteris ambientals als contractes més importants en els darrers anys. A més, l'any 2006 s'ha tramitat una modificació dels plecs administratius tipus que suposa la inclusió de clàusules ambientals en el conjunt de la contractació municipal.

¹ Directiva 2004/17/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 31 de marzo de 2004, sobre la coordinación de los procedimientos de adjudicación de contratos en los sectores del agua, de la energía, de los transportes y de los servicios postales. Directiva 2004/18/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 31 de marzo de 2004, sobre coordinación de los procedimientos de adjudicación de los contratos públicos de obras, de suministro y de servicios.

² En el cas d'Espanya es va publicar el 15 de desembre del 2004 l'ANTEPROYECTO DE LEY DE CONTRATOS DEL SECTOR PÚBLICO"

³ Article 11 del Texto Refundido de la Ley de Contratos de las Administraciones Públicas

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Des del Programa Oficina Verda es preveu:

- la posada en marxa d'un servei d'assessorament tècnic intern per atendre les consultes específiques que, pel seu caràcter novedós o per la seva naturalesa, demanin un coneixement especialitzat
- incrementar les accions de formació i la informació específica sobre la inclusió d'aspectes ambientals en la contractació municipal, tant adreçada a gestors i responsables de contractació, com adreçada a proveïdors i empreses.

NORMATIVA I PLECS AMBIENTALITZATS

- Mesura de Govern "Ambientalització dels contractes municipals" (2001)
- Modificació dels Plecs Tipus (2006)

BONES PRÀCTIQUES ↓

Contractació amb criteris ambientals

Cada vegada són més departaments municipals que incorporen criteris ambientals en les seves contractacions. Alguns exemples estan detallats en altres apartats d'aquesta guia.

Fins al 2005, els plecs tècnics i administratius més significatius que incorporen criteris ambientals són ↓

- 1 Homologació general d'equips informàtics (2001)
- 2 Homologació general de paper en raima (2005)
- 3 Homologació general de material d'oficina (2002)
- 4 Homologació general d'equips d'oficina (2002)
- 5 Homologació general de mobiliari (2002)
- 6 Homologació general de consumibles d'informàtica (2002)
- 7 Contracte de neteja d'edificis (2005)
- 8 Contractes diversos d'adquisició de fusta (2004, 2005)
- 9 Neteja i conservació de les fonts públiques i ornamentals (2005)
- 10 Subministrament global de carburants i lubricants per vehicles (2005)
- 11 Manteniment integral (2005)
- 12 Enllumenat (2005)

CRITERIS AMBIENTALS PER A PRODUCTES I SERVEIS ↓

La inclusió de criteris ambientals en els Plecs de Condicions Tècniques particulars s'ha anat fent en els àmbits temàtics prioritaris del Programa Oficina Verda (paper, neteja, fusta) i també en aquells per als quals els responsables ho han sol·licitat.

Els criteris ambientals que s'exigeixen s'orienten en l'oferta real del mercat actual, promovent la utilització dels millors productes disponibles. A més, en alguns casos, es vol incentivar la certificació ecològica de productes, com es per exemple el cas de la fusta, a través dels criteris tècnics dels plecs.

Els criteris ambientals, en cada cas, poden ser d'obligat compliment o bé es poden presentar com a millora voluntària per part del licitador i es centren en:

- definir les característiques ambientals dels productes que es compren o utilitzen durant la prestació del servei
- prohibir productes o substàncies amb repercussions ambientals negatives
- incentivar la formació ambiental del personal que presta un servei, o fins i tot la possessió d'un sistema de gestió ambiental del licitador (EMAS o ISO 14001)
- exigir la responsabilitat del licitador en la correcta gestió de residus durant la prestació d'un servei
- promoure l'ús d'energies renovables, la reducció del soroll ambiental i de les emissions de gasos contaminants.

INDICADORS DE SEGUIMENT ↓

→ Seguiment dels Plecs ambientalitzats

A partir del 2006 es preveu l'elaboració d'un Informe anual d'avaluació d'activitat en aquest sentit (nombre de contractes amb clàusules ambientals, característiques i pes relatiu, resultats)

	1 Equips informàtics (2001)	2 Paper en raima (2002)	3 Materials d'oficina (2002)	4 Equips d'oficina (2002)	5 Mobiliari (2002)	6 Consumibles informàtica (2002)	7 Neteja d'edificis (2003)	8 Contractes de fusta (2004)	9 Neteja i conservació de fonts (2005)	10 Submin. carburants i lubricants (2005)	11 Manteniment integral (2005)	12 Enllumenat (2005)
EMAS o ISO 14001												
Criteris obligatoris (especificacions tècniques)												
Orientació en ecoetiquetes per productes												
Criteris ambientals com a millora voluntària												
Exclusió de productes o substàncies												
Responsabilitat licitador en gestió correcta de residus												
Altres especificacions d'ús, manteniment o salut												
Criteris ambientals en l'execució del contracte												

! A DESTACAR

Contractació en el marc del Sistema de Gestió Ambiental del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient

La ISO 14001 del Sector estableix a la seva Política Ambiental que totes les activitats del Sector compliran la normativa ambiental vigent, aplicaran el principi de prevenció de la contaminació i exigiran que les contrates de serveis incorporin millores ambientals. A més, estableix que totes les empreses contractades també hauran de complir amb aquesta Política: Requisits generals ambientals aplicables a contractistes d'activitats puntuals, 2003.

Això es tradueix p.ex. en el plec de contractació del servei de neteja i conservació de les fonts de Barcelona en la necessitat d'incloure a la memòria tècnica dels licitadors:

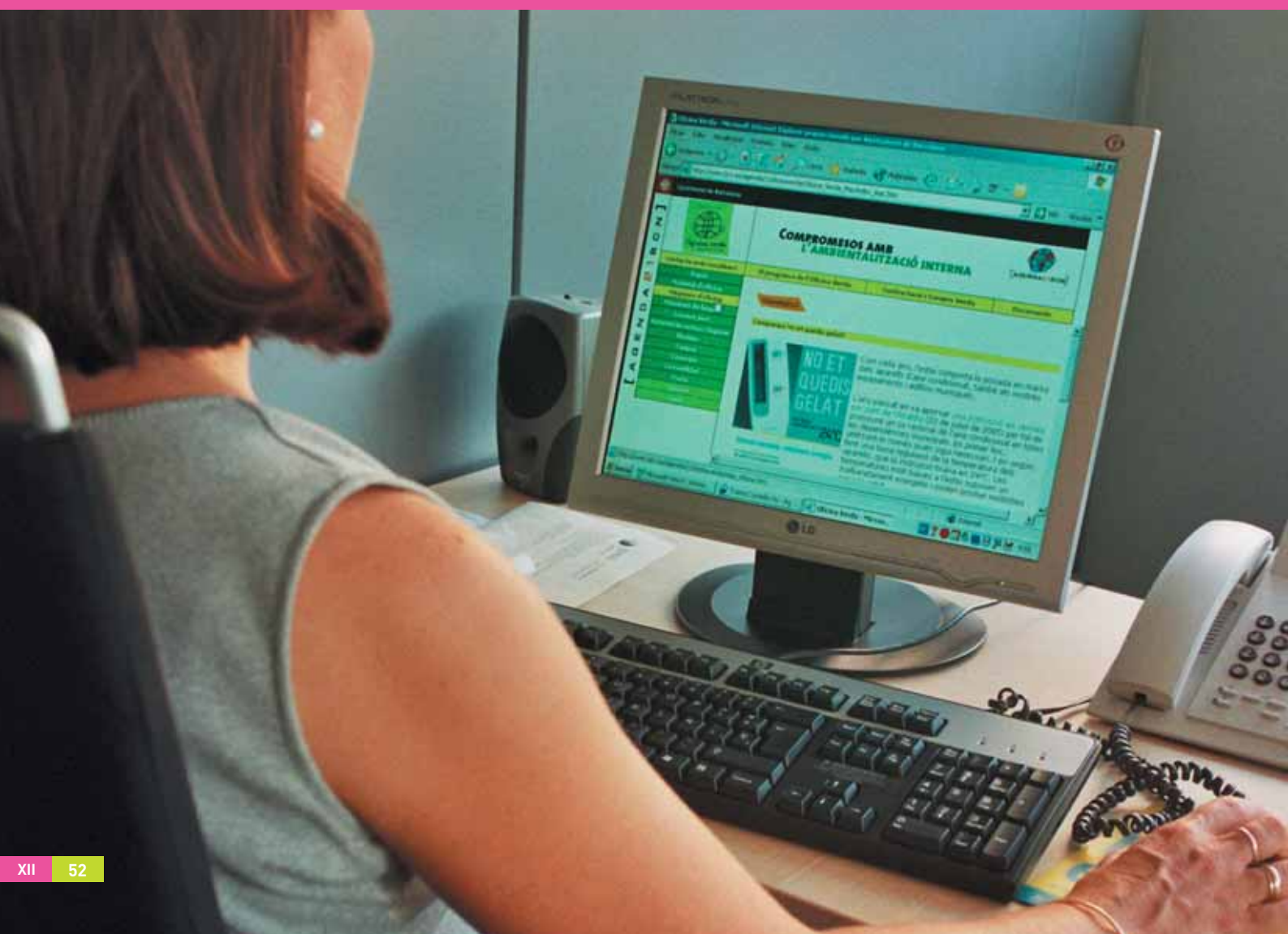
- Mesures d'estalvi d'aigua i d'energia
- Ús de vehicles de baixes emissions de gasos i soroll
- Propostes de reducció, tractament i revalorització dels residus

XII Sensibilització interna i formació

Accions de sensibilització interna → Les accions d'informació i sensibilització interna tenen com a objectiu comú facilitar el procés d'aprenentatge i canvi del personal municipal.

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Guia de l'Oficina Verda

La Guia de l'Oficina Verda (2000) va ser el primer document que recull les pràctiques que es poden dur a terme per millorar la sostenibilitat a l'oficina. La guia va ser distribuïda als 12.000 treballadors de l'Ajuntament per tal de difondre els resultats del treball de diagnòstic ambiental i fomentar estratègies de canvi ambiental compartides. La "Guia de l'Oficina Verda" es troba recollida com a bona pràctica al manual "Compras Ecológicas" de la Comissió Europea¹.

¹ ¡Compras Ecológicas! Manual sobre la contratación pública ecológica. Comunidades Europeas 2005.

Info Oficina Verda

És el butlletí electrònic del Programa Oficina Verda, i posa a l'abast de tothom les informacions, novetats, consells i orientacions útils que permeten millorar les pràctiques ambientals al lloc de treball. Les subscripcions es poden fer a través del mail → ajuntamentsostenible@bcn.cat

Web Oficina Verda

La web Oficina Verda és un espai d'actualització constant de la present guia on es combina documentació bàsica sobre la Compra Pública Sostenible i altres informacions agrupades en els principals àmbits d'actuació. Es va crear el 2003 com una experiència innovadora en l'àmbit públic i s'ha convertit en un punt de referència per a l'Ajuntament de Barcelona i per a altres administracions que inicien processos d'ambientalització interna.

→ www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

Adreça electrònica

L'adreça electrònica ajuntamentsostenible@bcn.cat és una eina de comunicació interna on dirigir-se per posar en comú iniciatives, reflexions o fer consultes sobre pràctiques i dubtes que puguin sorgir entorn el programa d'ambientalització interna. → ajuntamentsostenible@bcn.cat

Altres recursos de sensibilització

→ Associats a les diferents campanyes de sensibilització impulsades des del programa Oficina Verda, s'elaboren recursos que faciliten els canvis d'hàbits. Alguns exemples són les enganxines "doble cara" per a fotocopiadors, les safates per reutilitzar paper o les nades electròniques. Aquests recursos es poden demanar a través del mail.

→ ajuntamentsostenible@bcn.cat

A més, diferents sectors, districtes i instituts han promogut altres campanyes entre els seus treballadors que també es presenten en aquesta guia com a bones pràctiques.

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Accions de formació

Les accions de formació són un aspecte bàsic en tot programa de canvi vers la sostenibilitat en tant que:

- permeten trencar amb prejudicis pre-establerts
- sovint són un espai de debat i discussió on els treballadors i treballadores plantegen els dubtes i qüestions amb què es troben a l'hora de posar en pràctica mesures com la compra verda de productes, la recollida selectiva o la contractació de serveis.

A petició de sectors, districtes o instituts

S'organitzen sessions de formació d'Oficina Verda on s'explica en què consisteix el programa d'ambientalització interna de l'Ajuntament, fent especial esment a algun del àmbits de treball concrets que pugui ser de major interès pels participants.

Per reforçar les accions de canvi

Aquestes sessions són monogràfiques i van dirigides als responsables tècnics de la implantació de l'acció.

En col·laboració amb la Direcció de Recursos Humans

S'integren els aspectes d'ambientalització en les sessions programades de cursos específics, com per exemple en el curs de gestió de serveis externalitzats.

BONES PRÀCTIQUES ↓

Contractació amb criteris ambientals

→ Número especial de l'e-butlletí de RRHH

El departament de Recursos Humans ha elaborat un número especial del e-butlletí dedicat íntegrament a temes ambientals. L'e-butlletí es troba disponible per als subscriptors i altres persones interessades a la intranet de recursos humans.

→ Sessions de formació a Serveis Urbans i Medi Ambient

En el marc del Sistema de Gestió Ambiental ISO 14.001 del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona, al 2004 des del programa Oficina Verda es van preparar i realitzar dues sessions de formació per als treballadors del sector.

La primera sessió tractava sobre el paper, els impactes que es generen durant la seva fabricació i consum, i les accions que podem dur a terme per reduir aquest impacte. La segona sessió, sobre l'energia, es va centrar en les diferents fonts energètiques, el Pla de Millora Energètica de Barcelona, l'avaluació dels consums energètics de l'edifici d'oficines del mateix sector i es van oferir consells i bones pràctiques per reduir el consum energètic a l'oficina.

INDICADORS DE SEGUIMENT ↓

→ Destinatari de l'Info OV → 470

Nombre de participants en sessions de formació fins ara → 420

Consultes correu electrònic → 250 l'any

! A DESTACAR

Punt d'informació de l'Oficina Verda de Serveis Personals de Gràcia:

L'octubre del 2005 es va inaugurar el Punt d'Informació de l'Oficina Verda de Serveis Personals de Gràcia. El Punt informa pas a pas sobre com imprimir a doble cara.

També dona la possibilitat de deixar opinions i propostes.

XIII L'organització d'actes públics

L'ambientalització interna de l'Ajuntament va més enllà de les pròpies dependències municipals. L'Ajuntament no només té el compromís de millorar la sostenibilitat de l'organització sinó que també té la intenció de fer extensibles les pràctiques de sostenibilitat a la ciutadania, organitzacions de la societat civil i empreses.

Un bon moment per fer visible el compromís amb l'ambientalització és en l'organització de festes o altres actes públics on es poden posar en pràctica accions com la mobilitat més sostenible, la reducció de residus i la seva recollida selectiva, la utilització de productes de comerç just etc.

+ RECURSOS DEL PROGRAMA OFICINA VERDA

Les festes més sostenibles

→ La Guia d'Educació ambiental "Les Festes més sostenibles" recull detalladament les accions que es poden prendre per tal d'ambientalitzar actes públics. Conté també un ampli llistat d'adreces i contactes de proveïdors de productes i empreses de serveis culturals que incorporen criteris ambientals en la seva oferta.

Servei de préstec de gots reutilitzables per activitats ciutadanes – CRBS

→ El Centre de Recursos Barcelona Sostenible cedeix gots reutilitzables i rentagots a dependències municipals i activitats ciutadanes (activitats de districtes, associacions, etc.). El servei permet demanar només els gots però també s'ofereix la cessió dels gots amb el rentagots i una activitat formativa que es duu a terme en l'associació o dependència municipal que ha sol·licitat el servei.

BONES PRÀCTIQUES ↓

→ La Setmana del Medi Ambient al Districte de les Corts

El Centre Cívic Can Deu també ha volgut participar activament a la Setmana del Medi Ambient i per aquesta raó va organitzat tot un seguit d'activitats gratuïtes durant la setmana: ruta dels residus, taller de compostatge urbà, caminada per Collserola i esmorzar popular.

→ La Comissió de Festes del Carrer Llibertat de Gràcia distribueix un 'kit' de vaixel·la reutilitzable

Amb motiu de les Festes de Gràcia del 2004, la Comissió de Festes del Carrer Llibertat, va repartir entre els socis i veïns un kit de vaixel·la reutilitzable que conté bossa, plat, cobert i gots reutilitzables per a que puguin utilitzar-la cada cop que es faci una festa al carrer (calçotada, Sant Joan, Festa Major...). L'objectiu d'aquesta iniciativa és contribuir a la reducció de residus i fer pedagogia del consum responsable.

→ La Feria de Abril

Des de l'any 2002 l'Ajuntament de Barcelona i l'Agència de residus de Catalunya col·laboren amb la FE-CAC per tal d'introduir la recollida selectiva en els actes de la Feria de Abril. Amb la col·laboració de les persones i voluntaris que hi treballen en casetes i mesones al llarg dels 10 dies de festa, s'ha aconseguit arribar a un 59% de recollida selectiva sobre les 129 tones de residus que es produeixen.

! A DESTACAR

Ambientalització de la Convenció de signants de l'Agenda 21 de Barcelona

La Convenció dels signants de l'Agenda 21, que va reunir més de 300 persones, va vetllar per l'ambientalització de l'esdeveniment des de l'inici del projecte. Les mesures preses es van sintetitzar en 21 punts, com donar informació de com arribar en transport públic i en bici i opcions de compartir el cotxe privat; fer un ús racional de la lluminària, l'aire condicionat i la calefacció; emprar vaixel·la i cobrateria reutilitzable; evitar la generació de residus d'envasos, servir productes locals, de temporada i de comerç just; fer targes d'identificació amb materials que es poden reutilitzar o reciclar, racionalitzar la documentació i reutilització de paper, entre d'altres. Així mateix, amb l'ECOMETRE de la convenció es van calcular les emissions i es van compensar a través de la campanya CeroCO2.

XIV Els sistemes de gestió ambiental: ISO 14001 i EMAS

Una altra eina de suport als processos d'ambientalització interna i contractació pública sostenible són els sistemes de gestió ambiental, ja siguin EMAS o ISO 14001, sobretot per a l'establiment d'objectius de millora ambiental, indicadors de seguiment i control regular dels impactes ambientals dels processos i activitats dutes a terme.

Autobusos amb sistema de gestió ambiental implantat ↓

Gestió ambiental de serveis públics

A Barcelona són cada vegada més els organismes municipals que implanten sistemes de gestió ambiental en la gestió de serveis públics:

→ Transports Metropolitans de Barcelona

Aplicat a la gestió ambiental d'autobusos a la via pública

→ Parcs i Jardins

Aplicat a la gestió i el manteniment de les zones verdes públiques, l'arbrat viari i la gestió integral de les platges

→ CLABSA

Per a la gestió del clavegueram establint un sistema integrat de qualitat ambiental

→ Sector Serveis Urbans i Medi Ambient

Aplicat als seus àmbits d'actuació, entre d'altres: neteja urbana, neteja viària i recollida de residus sòlids urbans, manteniment de l'enllumenat públic, aprofitament d'aigües freàtiques... així com a la pròpia activitat administrativa i al manteniment de l'edifici on té la seu.

Ambientalització de la contracta de manteniment i conservació de fonts

La nova contracta, que inclou les 1.572 fonts públiques i 222 fonts ornamentals de la ciutat i es gestiona des del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient, ha incorporat criteris ambientals per tal d'acomplir amb els criteris del Sistema de Gestió Ambiental implantat al Sector:

- Mesures d'estalvi d'aigua: millora al programa d'impermeabilització de les fonts, augment del nombre de fonts amb recirculació i incorporació de nous equips com els d'aspiració de llots que permeten realitzar més neteges de fons ornamentals sense necessitat de buidar-les, augment del nombre de freqüències en neteges de fons i parets amb depuradora mòbil. Les instal·lacions fixes de la contracta compten amb un sistema de reutilització de l'aigua per la neteja de vehicles.
- Mesures d'estalvi energètic: instal·lació de fibra òptica en 4 fonts ornamentals amb el conseqüent estalvi energètic, canvi de làmpades d'incandescència per projectors de baix consum, les instal·lacions fixes de la contracta compten amb instal·lacions d'ACS per energia solar tèrmica per a la zona de vestuaris. A més, els 28 vehicles de la contracta funcionen amb gas natural comprimit i s'han fet adequacions dels vehicles per reduir la contaminació acústica (fins a 3 decibels).

Beneficis ambientals: Amb aquestes mesures s'estima un estalvi d'aigua a finals del 2006, una vegada finalitzada la impermeabilització de totes les fonts, de 679.934,85 m³, el que representa un estalvi del 65,5% respecte el consum d'aigua de l'any 2004. Igualment, s'estalviaran 1.643.314 kWh/any, el que pot suposar fins a un 32,1% d'estalvi energètic respecte al consum d'aquest servei l'any 2004.

D Decrets i instruccions internes

A continuació trobareu les Mesures de Govern, Instruccions als Serveis i Declaracions Institucionals més importants que s'han aprovat fins al 2006 en el procés d'ambientalització interna de l'Ajuntament de Barcelona:

- Mesura de Govern sobre l'Ambientalització dels Serveis Municipals
- Instrucció als Serveis: Ús de paper reciclat
- Instrucció als Serveis: Nadales electròniques
- Instrucció d'Alcaldia en relació a l'ús racional i eficient de l'aire condicionat a l'estiu
- Declaració Institucional Comerç Just
- Decret Política Responsable de Compra de Fusta
- Mesura de Govern sobre l'Ambientalització dels contractes municipals

L'actualització de la normativa, així com els plecs particulars que incorporen criteris ambientals, socials o ètics els podeu trobar a la web → www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

MESURA DE GOVERN SOBRE L'AMBIENTALITZACIÓ DELS SERVEIS MUNICIPALS

La ciutat de Barcelona va signar l'any 1995 la Carta d'Aalborg, el compromís amb el desenvolupament sostenible de les ciutats europees, d'acord amb les orientacions de la Cimera de Nacions Unides de 1992.

Es tracta de promoure un nou model de desenvolupament basat en la satisfacció de les necessitats presents sense comprometre la capacitat de les generacions futures. Un model que ha de basar-se en una relació diferent amb els recursos naturals, que ha de preservar la naturalesa, un model que millori la qualitat ambiental i que repar-teixi més equitativament l'ús i els beneficis dels recursos.

En el procés de transició cap a la sostenibilitat, les administracions públiques tenen una responsabilitat principal: la d'impulsar polítiques i programes que responguin als principis del desenvolupament sostenible. Una d'aquestes polítiques és l'ambientalització de la pròpia administració pública, és a dir, la introducció de paràmetres ambientals en el conjunt de l'acció municipal.

Aquesta estratègia d'ambientalització és important per dos motius:

En primer lloc, per la importància del sector públic en l'àmbit econòmic. La Unió Europea estima que el poder contractador del sector públic suposa el 14% del PIB europeu, és a dir, que és un important grup de consumidors, amb una capacitat enorme d'estimular l'oferta de productes i serveis més sostenibles. La demanda pública pot condicionar i ajudar a la creació, millora i generalització de productes, tecnologies i serveis més nets, menys contaminants i més equitatius.

En segon lloc, hi ha el paper exemplificador de l'administració pública. La legitimitat política es mesura –en el terreny de la sostenibilitat– també per la coherència ambiental de les nostres pròpies actuacions i organitzacions. En uns moments en que l'impuls a les Agendes 21 Locals demanen una àmplia participació i compromís cívics, l'Ajuntament com a administració local ha de millorar especialment la seva pràctica ambiental.

En els darrers anys s'han realitzat moltes actuacions que milloren la coherència ambiental de l'administració municipal: des de la incorporació de sistemes d'energia solar a diversos edificis municipals o les actuacions per a l'estalvi energètic fins a la introducció de paràmetres ambientals en diversos Plecs de Condicions (contrata de neteja, pavimentació sonoreductora, contracta d'equipaments informàtics, marquesines.....) o les campanyes d'informació i sensibilització del personal municipal, com ara la Guia de l'Oficina Verda, en són alguns exemples.

Amb la voluntat d'avançar més decidament en aquesta direcció, l'Ajuntament de Barcelona, en el marc del procés d'elaboració de l'Agenda 21 de Barcelona, acorda la següent mesura de govern:

1. Promoure l'ambientalització dels serveis municipals i, especialment, de les oficines i dependències municipals, pel que fa a l'ús de productes i material més eficients i més respectuosos amb el medi ambient (paper, material d'oficina, material informàtic.....), així com el foment de una utilització eficient dels recursos i la seva reutilització o reciclatge (recollida paper, tonners, piles.....).
2. Introduir paràmetres ambientals en els Plecs de Condicions de contractació pública municipal, de tal manera que, en el marc de les possibilitats que ofereix la legislació vigent i de les directives europees al respecte, es valori la qualitat ambiental dels productes o serveis contractats, al costat d'altres especificacions econòmiques o tècniques.
3. Constituir una Comissió Tècnica per promoure el desplegament d'aquestes actuacions, en el terreny normatiu intern –instruccions als serveis–, en el desplegament de circuits i en l'assessorament i suport de la compra verda en la contractació pública municipal. La Comissió estarà integrada per responsables de Serveis Generals, del Sector de Manteniment i Serveis i pel Gabinet de Serveis Jurídics. Elaborarà una memòria anual que donarà compte de les actuacions i dels resultats assolits.
4. Crear el programa "Oficina Verda" per tal de subministrar informació i assessorament a les dependències municipals en l'àmbit d'aquestes actuacions, a través de cursos de formació, Intranet, guies i altres materials adients. Aquest programa s'adscriurà a la Direcció d'Educació Ambiental del Sector de Manteniment i Serveis.

Barcelona, novembre 2001

INSTRUCCIÓ D'ALCALDIA EN RELACIÓ A L'ÚS RACIONAL I EFICIENT DE L'AIRE CONDICIONAT A L'ESTIU

La climatització representa una tercera part del consum d'energia en les oficines com a mitjana anual. Als mesos d'estiu el consum de l'aire condicionat pot representar un 50% del consum energètic. La disminució de la temperatura interior a través de l'aire condicionat en 1º C implica un increment del 8% del consum energètic (i econòmic) i de les emissions de CO₂ associades.

Amb aquest motiu, i amb la voluntat d'introduir bones pràctiques ambientals a l'organització municipal que ens ajudin a reduir el nostre impacte i a promoure exemples positius al nostre entorn, es dicta la següent instrucció als serveis, per tal que sigui adoptada pels responsables corresponents de les dependències i serveis municipals.

1. En totes les dependències municipals s'haurà de fer un ús racional de l'aire condicionat. En primer lloc, utilitzant-lo només quan sigui necessari. I, en segon lloc, fent una bona regulació de la temperatura dels aparells. Una diferència de temperatura de 5 ° C entre l'ambient exterior i interior és normalment suficient per aconseguir aquesta temperatura de confort. Per tant, la temperatura de confort en interiors a l'estiu no haurà de ser inferior a 24 graus C, evitant així utilitzar l'aire condicionat en una posició alta de fred que, a més de suposar un malbaratament energètic, pot generar molèsties i contrastos negatius entre la temperatura interior i l'exterior.
2. Per facilitar aquest ús racional i eficient de l'energia en general i dels sistemes de climatització en particular es tindran en compte les següents recomanacions:
 - És recomanable ventilar les dependències a primera hora de matí, quan la temperatura és més baixa, durant 5-10 minuts per renovar l'aire.
 - Cal mantenir les finestres tancades mentre l'aire condicionat estigui en funcionament.
 - Cal utilitzar les proteccions solars (persianes, cortines,...) durant les hores de màxima insolació, de manera que al mateix temps pugui seguir entrant llum natural a les dependències.
 - Cal garantir un bon manteniment dels aparells d'aire condicionat abans de posar-los en funcionament, ja que sinó es poden produir problemes d'al·lèrgies o molèsties a les vies respiratòries.

Barcelona, juliol del 2005

INSTRUCCIÓ ALS SERVEIS: NADALES ELECTRÒNIQUES

L'Ajuntament de Barcelona està impulsant, d'acord amb els objectius de l'Agenda 21 de Barcelona, el procés d'ambientalització dels serveis municipals. Una de les seves concrecions és la política de reducció del consum de paper i de foment de l'ús de paper reciclat, per tal d'afavorir un ús racional i eficient dels recursos naturals.

Amb aquest motiu, i davant de les properes festes de Nadal, es dicta aquesta Instrucció als Serveis.

Barcelona, novembre de 2.004

1. Les diferents dependències municipals que vulguin editar i distribuir felicitacions de Nadal, hauran d'utilitzar preferentment les Nadeses electròniques, que tenen el mateix efecte i suposen un estalvi de paper i de despesa econòmica. S'evitarà, així mateix, i d'acord amb les recomanacions de l'IMI, la distribució massiva i indiscriminada d'aquestes felicitacions. Les dependències que ho desitgin, poden adaptar i utilitzar la felicitació electrònica que estarà disponible a la web municipal (www.bcn.es/agenda21/oficinaverda).
2. Quan les circumstàncies ho justifiquin, els serveis municipals que vulguin editar felicitacions impreses, han de fer-ho en paper 100% reciclat, d'acord amb el Decret d'Alcaldia de 22 de març de 2002 (exp 137/2002) i realitzar-les, preferentment, en col·laboració amb alguna de les ONG's socials o de cooperació al desenvolupament (Intermon-OXFAM, UNICEF, Coperacció, etc.) que promouen aquests productes.

INSTRUCCIÓ ALS SERVEIS: ÚS DE PAPER RECICLAT

L'Ajuntament de Barcelona està promovent polítiques de sostenibilitat, basades en una utilització més eficient dels recursos naturals i una millora de la qualitat ambiental. El compromís municipal amb la protecció del medi ambient, en el marc de l'Agenda 21 Local que s'està elaborant, s'expressa en les diferents polítiques impulsades però també en el funcionament intern de la pròpia organització municipal, que ha de ser cada dia més coherent i exemplificadora pel que fa a les bones pràctiques ambientals. En aquest context té una importància cabdal l'ús del paper reciclat, perquè el paper ha estat i és encara el medi de treball i comunicació tradicional en l'administració.

Atesos els beneficis ambientals de la utilització del paper reciclat, ateses les seves avantatges econòmiques, i tenint en compte les recomanacions de la Comissió Europea i els compromisos amb els de l'Ajuntament de Barcelona, es dicta la següent instrucció als serveis amb l'objectiu d'impulsar progressivament l'ús majoritari de paper reciclat a les dependències municipals, d'acord amb els criteris que s'especifiquen.

Decret d'Alcaldia

1. El paper en raima per a fotocopiadores, impressores, aparells de fax i escriptura manual i el paper continu per a impressores, s'hauran d'adquirir i utilitzar obligatòriament en paper reciclat. Estaran exempts d'aquest requisit aquells documents que s'hagin de transferir als arxius municipals per a la seva conservació permanent (expedients reglats, determinats tipus d'Informes, Memòries....), d'acord amb els criteris que progressivament anirà elaborant i difonent la Comissió de Tria i Eliminació de Documents. En aquests casos –motivats per causes tècniques i no pas estètiques– es podrà utilitzar paper no reciclat ECF (lliure de clor elemental).
2. Per al material d'oficina de curta vida, com ara els blocs de notes, llibretes, quaderns, agendes, dietaris, s'utilitzaran exclusivament productes de paper reciclat i, sempre que sigui possible, sense blanquejar.
3. Els productes impresos d'ús quotidià (targes professionals, sobres, carpetes d'expedient) amb logotip municipal, s'utilitzaran exclusivament paper 100% reciclat.
4. Al mateix temps, es recomana una racionalització de l'ús del paper en general, mitjançant els criteris d'estalvi, reutilització i posterior reciclatge seguint les pautes de la Guia de l'Oficina Verda, així com l'ús dels mitjans electrònics sempre que sigui possible i, en els casos necessaris, assegurin la seva perdurabilitat.

Barcelona, 22 de març del 2002

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL COMERÇ JUST

El Plenari del Consell Municipal, en la sessió celebrada el 22 de novembre de 2002, aprovà l'acord següent:

1. **PROMOURE I ESTIMULAR** l'ús dels productes de comerç just en les dependències municipals. Especialment es fomentarà, atesa la importància del cafè en aquest projecte, que els productes servits en màquines de begudes de les dependències municipals (oficines i centres públics de titularitat municipal) ofereixin sempre que sigui possible, productes de comerç just i solidari. S'estudiarà també la inclusió progressiva de productes de comerç just i solidari –alimentaris i no alimentaris– introduint aquest paràmetre en els plecs de condicions de la contractació municipal, atorgant especial atenció a les seves millors condicions socials i ambientals.
2. **REALITZAR** una campanya d'informació i sensibilització al personal municipal, en col·laboració amb les organitzacions no governamentals que impulsin aquesta iniciativa de comerç just i solidari, per tal de difondre els seus objectius, beneficis i resultats.
3. **CONSTITUIR** una Comissió tècnica de treball, formada pel Director de Serveis de Participació, pel Director de Cooperació, pel Comissionat de l'Alcaldia del Programa Barcelona Solidària, pel director d'Educació Ambiental, pel Director de Serveis de Gestió de Patrimoni, pel Director d'Administració Econòmica i per un representant dels Serveis Jurídics municipals, per tal d'impulsar la posada en marxa de les accions oportunes i elaborar un informe de gestió anual amb els resultats assolits.

Certificat pel Secretari General de l'Ajuntament de Barcelona, el 2 de desembre de 2002

DECRET POLÍTICA RESPONSABLE DE COMPRA DE FUSTA

1. L'Ajuntament promourà l'adquisició de fusta certificada amb els requisits més exigents que sigui possible. Per això es demanarà un certificat forestal expedit per un organisme independent –empresa o organització auditora- acreditada pel sistema de certificació forestal. Els criteris que poden tenir en compte, en funció del seu origen, aquests sistemes de certificació forestal són: la protecció de la biodiversitat, inclosa la conservació dels boscos primaris i/o d'interès per a la conservació; la gestió forestal a llarg termini; la cadena de custòdia que garanteixi que els productes finals s'hagin elaborat amb fusta certificada; el reconeixement dels drets dels pobles indígenes i el seu estil de vida; la millora de les condicions laborals i socials dels treballadors i de les comunitats locals i la participació i consens amb les organitzacions no governamentals.

2. En la contractació pública municipal s'establirà un ordre de preferència de certificats i documents acreditatius, prioritzant aquells que ofereixen major informació sobre les característiques ambientals del producte, la sostenibilitat en producció i extracció així com dels criteris socials requerits en el procés de certificació. L'ordre serà de major a menor:

- a. Fusta o productes de fusta amb segell FSC o certificacions equivalents.
- b. Altres certificats de gestió forestal d'àmbit nacional o regional expedits per una tercera part independent (PEFC, Àngel Blau, DGQA o equivalents).
- c. Documents que acreditin que la fusta o els productes de fusta provenen d'empreses compromeses amb la gestió forestal sostenible a través d'aliances i col·laboracions amb ONGs progressant cap a una certificació de la gestió forestal. En aquest cas es demana una descripció de les mesures iniciades.
- d. En qualsevol cas, serà imprescindible un certificat d'origen, per garantir que els materials no provenen de països en conflicte. Així mateix, es vetllarà per aconseguir les majors garanties de que la fusta no provengui de tals il·legals.

Durant l'any 2004 els licitadors que estiguin participant en un procés de certificació forestal podran aportar com a document justificatiu una còpia de la sol·licitud d'adhesió a un dels sistemes de certificació abans esmentats, per tal que es pugui considerar el compliment dels requisits esmentats.

3. L'aprofitament més sostenible dels recursos forestals implica la reutilització de les matèries primeres provinents de processos de reciclatge, com és el cas del paper. Per l'avaluació de les ofertes de subministrament de paper en raima, l'ordre de preferència d'avaluació de les ofertes serà de més a menys:

Paper reciclat:

- a. Paper reciclat certificat amb Àngel Blau, DGQA o equivalents.
- b. Paper reciclat amb certificats d'altres organismes no oficials.

Paper no reciclat:

- a. Paper amb segell FSC.
 - b. Paper amb segell Cigne Blanc, DGQA o equivalents.
4. Es crea una comissió de treball per tal de fer inventari de les compres realitzades i fer el seguiment de l'aplicació del Decret, formada per representants de: l'Institut Municipal de Parc i Jardins, el Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient, el Sector d'Urbanisme, l'Institut Municipal de Serveis Funeraris i el Sector de Serveis Generals, així com representants dels Districtes i altres empreses municipals. Aquesta comissió estarà coordinada pel director d'Educació i Participació Ambiental.

Signat pel gerent del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona el 16 de juliol de 2004.

Signat pel Secretari General de l'Ajuntament de Barcelona el 23 de juliol de 2004

MESURA DE GOVERN SOBRE L'AMBIENTALITZACIÓ DELS CONTRACTES MUNICIPALS

En els darrers anys s'han realitzat moltes actuacions que milloren la coherència ambiental de l'administració municipal: des de la incorporació de sistemes d'energia solar a diversos edificis municipals o les actuacions per a l'estalvi energètic fins a la introducció de paràmetres ambientals en diversos Plecs de Condicions (contrata de neteja, pavimentació sonoreductora, contracta d'equipaments informàtics, marquesines.....) o les campanyes d'informació i sensibilització del personal municipal, com ara la Guia de l'Oficina Verda, en són alguns exemples.

Amb la voluntat d'avançar més decidament en aquesta direcció, l'Ajuntament de Barcelona, en el marc del procés d'elaboració de l'Agenda 21 de Barcelona, acorda la següent Mesura de Govern

1. Generalitzar l'ambientalització dels contractes municipals, de tal manera que en el marc de les possibilitats que ofereix la legislació vigent, de les directives europees al respecte i de la modificació dels Plecs Tipus aprovada pel Consell Plenari, es valori la qualitat ambiental dels productes o serveis contractats, al costat d'altres especificacions econòmiques o tècniques. Es promourà que el conjunt de serveis i dependències municipals estudiïn en cada cas la millor adaptació d'aquests criteris, segons la naturalesa i característiques dels contractes, per tal que suposin un benefici afegit a la protecció del medi ambient.
2. Incrementar les accions de formació específica sobre la inclusió d'aspectes ambientals en la contractació municipal, adreçada a gestors i responsables de contractació, com ja s'havia iniciat mitjançant la col.laboració de la Direcció de Recursos Humans i el Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient.
3. Augmentar la informació específica sobre aquests aspectes a través de la web Oficina Verda i de les Guies d'Educació Ambiental adreçades als funcionaris municipals i oferir un servei d'assessorament tècnic intern per atendre les consultes específiques que, pel seu caràcter noveds o naturalesa, demanin un coneixement especialitzat.
4. Elaborar una publicació informativa adreçada als proveïdors i empreses, per tal de comunicar i difondre la política municipal de compra sostenible.
5. Encarregar a la Comissió Municipal Agenda 21 l'elaboració d'un Informe anual d'evaluació d'activitat en aquest sentit (nombre de contractes amb clàusules ambientals, característiques i pes relatiu, resultats, etc.).

Barcelona, juliol 2006

L'Ajuntament de Barcelona participa, conjuntament amb 29 administracions locals europees, en la Campanya Procura+, Campanya Europea de Compra Pública Sostenible, coordinada per l'ICLEI.
→www.procuraplus.org

Edita

©Ajuntament de Barcelona, 2006
Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient
Direcció de Programes Ambientals

Continguts i redacció

Bettina Schaefer, Ecoinstitut Barcelona

Coordinació

Txema Castiella, Helena Barracó

Agraïments

Als diferents sectors i districtes municipals que han col·laborat en l'elaboració de la guia, i a la Marta Rubio (UAB)

Disseny gràfic i maquetació

www.supergraficos.com

Fotografia

Jordi Morera

Impressió

Impremta municipal
Imprès en paper reciclat
DL: B.-.-.-.-2006

Juliol 2006

Més informació sobre el Programa Ajuntament+Sostenible

→www.bcn.cat/agenda21/oficinaverda
→oficinaverda@bcn.cat

[AGENDA 21 BCN]
ajuntament+sostenible

Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat

Objectiu 8.10. Incloure criteris ambientals i clàusules socials en els concursos públics per obres i serveis. Estimular la compra verda per part de l'administració pública.

